

Opinnäytetyö (AMK)

Kirjasto- ja tietopalvelualan koulutusohjelma

2017

Riitta Taara

NIIN MIKÄ CD?

– musiikkikirjastot tulevaisuudessa

Riitta Taara

NIIN MIKÄ CD?

- musiikkikirjastot tulevaisuudessa

Tämän opinnäytetyön aihe liittyy musiikkikirjastojen palveluiden ja toiminnan kehittämiseen sekä kirjastoon vaikuttaviin musiikkialan muutostrendeihin. Aihe on ajankohtainen, sillä kokoelmapainotteisten musiikkikirjastojen on vaikea kilpailla ylivertaisten verkkopalveluiden kanssa.

Opinnäytetyössä pyritään löytämään kehittämistyön teoriaa tutkimalla musiikkikirjastoille soveltuvia palveluiden ja toiminnan kehittämisen työkaluja. Tavoitteena on myös selvittää, mitä musiikkikirjastojen palvelu- ja toimintamalleja Suomessa ja ulkomailla on toteutettu sekä vertailla tuloksia benchmarking-menetelmällä. Lisäksi analysoidaan asiakastarvekartoitusta varten toteutettujen teemahaastattelujen tuloksia ja pohditaan niissä esiin nousseita musiikkialan trendejä musiikkikirjastojen näkökulmasta.

Kehittämistyön lähestymistavoista etenkin tapaustutkimukset, innovointi ja ennakointi sopivat hyvin musiikkikirjastojen käyttöön. Kyselyt, haastattelut ja yhteisölliset ideointimenetelmät ovat puolestaan hyödyllisiä menetelmiä palveluiden ja toiminnan kehittämisessä.

Benchmarkingin tuloksista nousi esiin menestyviä palvelukonsepteja niin Suomesta kuin ulkomailta. Suurimmat erot suomalaisten ja ulkomaalaisten musiikkikirjastopalveluiden välillä olivat e-palveluiden, sosiaalisen toiminnan, yhteisöllisyyden ja sosiaalisen median korostuminen ulkomailla sekä musiikkikirjastojen omatoimisuus, erilaisten palvelumallien yhdistäminen ja pitkälle kehittynyt tietopalvelu Suomessa.

Teemahaastatteluissa saatiin selvyttä musiikkialan toimijoiden asiakastarpeista ja yhteistyötoiveista sekä musiikkialalla vallitsevista muutostrendeistä, kuten klassisen musiikin jalkautumisesta ulos konserttisaleista ja vähimmän vaivan periaatteen näkymisestä musiikin kulutuksessa. Lisäksi haastatteluista kävi ilmi, että musiikkikirjastojen palveluiden ja toiminnan markkinointi on hyvin puutteellista.

ASIASANAT:

musiikkikirjastot, palvelut, toiminta, kehittäminen, tulevaisuus, muutostrendit, musiikkiala

BACHELOR'S THESIS | ABSTRACT

TURKU UNIVERSITY OF APPLIED SCIENCES

Bachelor's Degree Programme in Library and Information Services

2017 | Pages 43 + 1

Riitta Taara

A CD WHAT?

- music libraries in the future

The present bachelor's thesis focuses on the service and operation development of music libraries and the future trends in the music industry that affect them. The topic is of a current interest as collection-orientated music libraries can no longer compete with the highly developed digital services.

The aim of this thesis is to find applicable tools for music libraries in terms of service and operation development and to examine what kinds of service concepts have been carried out in both the Finnish music libraries and those found abroad. These concepts will later be evaluated and compared using the benchmarking method. Furthermore, the goal is to analyze the theme interviews that were conducted to identify customer needs and future trends in the music industry and to utilize the findings from a music library's perspective.

In terms of different approaches to service and operation development, music libraries can benefit especially from case studies, innovation and foresight. Surveys, interviews and group creativity techniques represent useful development methods.

The benchmarking results revealed successful service concepts from the Finnish and foreign music libraries alike. The biggest regional differences were the emphasis on digital services, social activities, communality and social media abroad and the independence of the music libraries, the combinations of different service models and the highly developed information service in Finland.

The theme interviews provided information about what a customer needs and what kinds of thoughts about collaboration music professionals have as well as about the future trends that are currently seen in the music industry, such as classical music going out from the concert halls to new environments and audiences and the principle of least effort appearing in today's music consumption. Another important finding was that the marketing of music library services and activities is inadequate.

KEYWORDS:

music libraries, services, operation, development, future, future trends, music industry

SISÄLTÖ

1 JOHDANTO	5
2 KEHITTÄMISTYÖSTÄ YLEISESTI	7
2.1 Lähestymistapoja kehittämistyöhön	7
2.2 Kehittämistyön menetelmiä	10
2.3 Laadun merkitys	12
3 TUTKIMUKSESSA KÄYTETYT MENETELMÄT	14
4 MUSIIKKIKIRJASTOJEN PALVELU- JA TOIMINTAMALLEJA	15
4.1 Suomalaiset musiikkikirjastot	15
4.2 Ulkomaalaiset musiikkikirjastot	18
4.3 Benchmarking	20
5 TEEMAHAASTATTELUT	24
5.1 Kirjastonkäyttö ja musiikkialalla työskentely	24
5.2 Kokoelmapalvelut ja digitaaliset palvelut	25
5.3 Kirjaston tietopalvelu	26
5.4 Kirjaston laitteet, tilat, oheispalvelut ja tapahtumatuotanto	27
5.5 Alan muutostrendit ja kehitysideat	30
5.6 Analyysi ja yhteenveto	33
6 POHDINTA	38
LÄHTEET	41

LIITTEET

Liite 1. Teemahaastattelurunko.

1 JOHDANTO

Musiikkikirjastojen tulevaisuus on vuosi vuodelta muuttunut synkemmäksi vähentyneiden lainojen ja kävijämäärien takia. Nykyään musiikkia saa vaivattomasti verkosta sekä laillisesti että laittomasti, joten puhtaasti kokoelmalähtöinen musiikkikirjasto tai -osasto ei sellaisenaan ole enää kannattava. On toki olemassa asiakkaita, jotka vaalivat perinteitä ja tulevat kirjastoon vain ja ainoastaan fyysisen kokoelman vuoksi, mutta vanhojen ja uusien palveluiden ei tarvitse sulkea toisiaan pois.

Tämän työn tavoitteena on miettiä palveluiden ja toiminnan kehittämisen työkaluja musiikkikirjastoille sekä tutustua jo olemassa oleviin musiikkipalveluihin kirjastoissa, ja tehdä niiden pohjalta benchmarkingia. Teoriaosuuden päälähteinäni olen käyttänyt Ojasalon, Moilasen ja Ritalahden teosta *Kehittämistyön menetelmät* sekä Hernonin ja Altmanin englanninkielistä kirjaa *Assessing Service Quality – Satisfying the Expectations of Library Customers*, mutta olen lisäksi hyödyntänyt kirjallisuutta mm. tulevaisuudentutkimuksesta ja kirjaston asiakaspalvelusta.

Taustaselvityksessä tarkastellaan sekä kotimaisia että ulkomaalaisia musiikkikirjastoja ja -osastoja, mutta aihe on rajattu niihin palveluihin, jotka on todella toteutettu. Koska musiikkikirjastot ovat jo sellaisenaan kokoelmapainotteisia, jätän myös fyysiset kokoelmat selvityksestä pois, elleivät ne liity olennaisesti muihin palveluihin (esim. aineistoesittely työpajan yhteydessä). Benchmarkingin lähteet ovat kaikki sähköisiä.

Tämän lisäksi teen asiakastarvekartoitusta haastatteleamalla kahta eritaustaista musiikkialan toimijaa. Haastateltavat ovat siinä mielessä erityisasemassa, että he edustavat yhtä aikaa sekä käyttäjä- että sidosryhmiä. He pystyvät myös antamaan arvokasta näkemystä musiikkialan muutostrendeistä, jotka kirjastojenkin olisi syytä ottaa huomioon.

Tutkimusaihe kiinnostaa minua siksi, että olen aiemmalta koulutukseltani soitonopettaja ja minulla on jonkin verran kokemusta musiikkikirjastotyöstä. Olen huolestuneena seurannut musiikkikirjastojen kehitystä – tai pikemminkin kehityksen puutetta – ja todennut, että jotain on tehtävä, jotta asiakkaita riittäisi tulevaisuudessakin. Toisaalta tiedostan, etten itsekään käytä musiikkikirjastoa läheskään yhtä paljon kuin ennen. Esimerkiksi CD-levyjen lainaaminen on vähentynyt huomattavasti, koska verkosta löytyy kaikkea niin helposti ja kuuntelen tottumuksesta musiikkia mp3-soittimestani. Olen kuitenkin sitä

mieltä, että musiikkikirjastoja tarvitaan paitsi musiikin ammattilaisten ja harrastajien näkökulmasta myös hyvinvoinnin edistämisen kannalta. Vaikka teknologia kehittyy hurjaa vauhtia, kaipaavat ihmiset sille aina myös vastapainoa.

Työ on suunnattu pääasiassa musiikkikirjastoissa ja -osastoilla työskenteleville kirjastoalan ammattilaisille, mutta se voi kiinnostaa myös kirjastoasiakkaita ja musiikkialalla toimijoita.

2 KEHITTÄMISTYÖSTÄ YLEISESTI

Jatkuva toiminnan kehittäminen on erottamaton osa kirjastotyötä ja organisaation oppimista. Jatkuva kehittämistyö on tärkeää paitsi palveluiden kehittämisen kannalta myös asiakkaiden mieltymysten ja muutosten ymmärtämisen, tulevaisuuden kysynnän ennakoinnin ja toiminnan tehostamisen osalta (Ojasalo ym. 2009, 12). Erityisesti musiikkikirjastot ovat nyt tilanteessa, jossa on tehtävä jotain – ja nopeasti. Jo olemassa olevat palvelut on arvioitava uudelleen, ja asiakastarpeet on kartoitettava ja päivitettävä ajantasaisiksi. Kirjasto on ensisijaisesti asiakkaita varten, eikä nykyään voida enää mennä pelkkä kokoelma edellä.

Käyn tässä teorialuvussa läpi kehittämistyön eri lähestymistapoja ja menetelmiä, joita musiikkikirjastotkin voisivat hyödyntää. Käsittelen lisäksi sitä, mitä laatu oikeastaan tarkoittaa palveluista ja kehitystyöstä puhuttaessa.

2.1 Lähestymistapoja kehittämistyöhön

Kehittämistyö voi olla luonteeltaan arkiajattelulähtöistä tai tutkimuksellista. Arkiajattelulla kehittäminen käsittää käytännössä esiin nousseiden ongelmien ratkaisemista tai käytäntöjen uudistamista, ja siinä esiintyvät päätökset ovat pääasiassa lähtöisin omista ideoista. Tutkimuksellinen kehittämistyö on puolestaan järjestelmällistä, analyyttistä ja kriittistä, ja siinä pyritään siirtämään teoriasta peräisin oleva tieto käytäntöön. Kun kehittämistyöhön vaikuttavat tekijät on otettu huomioon, on työn tuloksetkin helpompi perustella. (Ojasalo ym. 2009, 18–21.)

Kehittämistyön lähestymistapoja ovat mm. tapaustutkimus, toimintatutkimus, konstruktii-
vinen tutkimus, innovaatioiden tuottaminen sekä ennakointi. Lähestymistavoilla on kehittä-
misyössä yhtäläisyyksiä tieteellisen tutkimuksen tutkimusstrategian kanssa. Eri lähes-
tymistapojen yhdisteleminen ei ole tavatonta, joten esim. yrityksen laatujärjestelmän ke-
hittämisyössä saattaa nähdä piirteitä tapaus-, toiminta- ja konstruktii-
visesta tutkimuksesta. (Ojasalo ym. 2009, 51.)

Tapaustutkimuksessa valitaan tutkittava tapaus (case), jonka kautta pyritään tuottamaan tietoa nykyajassa tapahtuvasta ilmiöstä sen todellisessa tilanteessa ja toimintaympäris-

tössä. Tapaustutkimus soveltuu lähestymistavaksi silloin, kun tavoitellaan kehittämisedotuksia ja -ideoita sekä pyritään ymmärtämään kehittämisen kohdetta. (Ojasalo ym. 2009, 52–53.)

Kirjastojen näkökulmasta esim. toiminnalliset opinnäytetyöt, jotka on toteutettu tapaustutkimuksen muodossa, voivat olla hyödyllisiä palveluiden kehittämisessä. Tapauksena saattaa olla vaikkapa uuden tapahtuman järjestäminen tai uuden palvelun testaus. Oli kyseistä tapahtumaa tai palvelua suunnitellut sitten kuinka paljon tahansa, ei sen käyttöarvoa tai onnistuneisuutta voi arvioida kuin käytännössä. Juuri tapaustutkimuksen avulla on mahdollista saada tietoa siitä, onko vastaavanlaiselle toiminnalle jatkossa kysyntää.

Toimintatutkimuksessa kehittämistyötä lähestytään osallistavasta näkökulmasta, ja kehittämisen kohteina ovat usein toimintojen ja käytänteiden muuttaminen. Toimintatutkimuksessa ratkaistaan yhdessä organisaatiossa ilmeneviä käytännön ongelmia, jotka voivat olla teknisiä, sosiaalisia, eettisiä tai ammatillisia. (Ojasalo ym. 2009, 58–59.)

Konstruktiiivinen tutkimus soveltuu lähestymistavaksi silloin, kun kehittämistyön tuloksena tavoitellaan konkreettista tuotosta, kuten suunnitelmaa, mittaria tai mallia. Kyseessä voi olla esimerkiksi palvelun kehittämisen prosessimalli, johon sisältyy konstruktiiiviselle tutkimukselle ominaiset vaiheet: suunnittelu, käsitteellinen mallintaminen sekä mallien toteutus ja testaaminen. (Ojasalo ym. 2009, 65.) Juuri palvelukehittämisen osalta kirjastot voisivat hyötyä konstruktiiivisesta tutkimuksesta, koska siinä yhdistyy tehokkaasti teoria ja käytäntö.

Innovointi nostetaan nykyään esiin yhä enemmän kehittämistyön yhteydessä. Se soveltuu käytettäväksi silloin, kun halutaan tuottaa jotain täysin uutta, kuten palvelutuote tai uudenlainen toimintamalli. Innovaatiot syntyvät kuitenkin usein vahingossa, esimerkiksi arkipäiväisten keskustelujen yhteydessä, kun ajatukset kohtaavat. Innovoinnilla on paljon potentiaalia silloin, kun eri alan ammattilaiset tai asiantuntijat vaihtavat ajatuksia ja ideoivat yhdessä. (Ojasalo ym. 2009, 71–74.)

Innovaatioiden tuottaminen voi näkyä kirjastossa esim. työntekijöiden kesken, kun miettii vaikkapa kahvipöydässä mitä uusia tapahtumia voisi järjestää, mutta myös yhdessä asiakkaiden tai sidosryhmien kanssa. Asiakkaiden osallistaminen ja heidän mielipiteidensä kuuleminen onkin tärkeää, koska kirjastoammattilaiset näkevät asiat aina hie- man eri tavalla. Musiikkikirjastot hyötyvät innovoinnista erityisesti siitä näkökulmasta,

että sillä voidaan löytää uusi toimintamalli. Innovatiivinen ote on ylipäätään hyvä lähestymistapa kirjastoille, koska kehittämisellä pyritään usein laadun parantamiseen, ja laatu työ taas on pitkälti ihmiskeskeistä (Lovio & Tiihonen 2005, 68).

Tulevaisuudentutkimuksessa tutkitaan monia tulevaisuuksia, kuten englanninkielisistä termeistä *futures study* ja *futures research* käy ilmi. Kun tulevaisuudentutkimusta lähestytään tieteellisenä toimintana, puhutaan futurologiasta ja ennakkoinnista. Futurologia on tulevaisuuden perustutkimusta ja siinä yhdistyvät sosiologia, biologia, psykologia ja muut tieteenalat, kun taas ennakkointi on soveltavaa tulevaisuudentutkimusta, jota voidaan käyttää päätöksenteon tukena. (Malaska 2013, 18–19.)

Ennakkointi on siis lähellä tulevaisuudentutkimusta, mutta siinä puhutaan myös ns. tulevaisuuden tekemisestä. Ennakoinnilla tavoitellaan organisaation toimintojen ja resursien kohdentamista ja tulevaisuuden mahdollisuuksien hyödyntämistä, ja se linkittyy osittain myös innovaatioiden tuottamiseen. Ennakoinnissa tarkastellaan systemaattisesti ja pitkäjänteisesti esimerkiksi liike-elämän tulevaisuutta ja tulevaisuuden mahdollisuuksia. Siinä pystytään hyödyntämään erilaisia menetelmiä, kuten megatrendi- ja trenditutkimusta, skenaariotyöskentelyä ja tulevaisuusverstaita. Ennakkointimenetelmien soveltaminen riippuu paljon ennakkointiongelmasta, ja menetelmät jaetaan usein lyhyisiin, keskipitkiin ja pitkäaikaisiin menetelmiin. (Ojasalo ym. 2009, 80–81, 83.)

Megatrendi- ja trenditutkimuksessa tutkitaan ja ennakoitaan tutkittavaan kohteeseen vaikuttavia tulevaisuuden muutoksia ja suuntauksia, ja kerätään tietoa usein toistuvista käsitteistä ja ilmiöistä. Skenaariotyöskentelyssä puolestaan analysoidaan tulevaisuutta skenaarioiden, eli toisiaan seuraavien ja perusteltavissa olevien tulevaisuuskuvioiden sarjojen avulla. Skenaarioista tulee käydä ilmi toimijat, toiminnat ja päätöksentekoprosessi sekä päätöksiin liittyvien seurausten tapahtumaketju. Skenaarioilla on aina alku- ja lopputilanne, ja menetelmiä voidaan käyttää strategisen suunnittelun työkaluna. Tulevaisuusverstas on ongelmanratkaisumenetelmä, jossa huomioidaan sekä menneisyys että tulevaisuus. Verstaas aloitetaan ns. ongelmavaiheella, jossa tarkastellaan niitä ongelmia, joista halutaan päästä eroon. Tämän jälkeen pohditaan yhteisesti ideoita, jotka myöhemmin myös toteutetaan yhdessä. Tulevaisuusverstaille on ominaista, että ne yhdistävät vallitsevan todellisuuden arvioinnin ja tulevaisuuden ideoinnin, mikä puolestaan johtaa todelliseen toimintaan. (Ojasalo ym. 2009, 83, 131–132, 137.)

Ennakoinnissa lähdetään usein liikkeelle ongelman asettelusta, mikä voisi musiikkikirjastojen kohdalla olla se, miten asiakkaat saataisiin jatkossa kirjastoon. Ongelma ei kuitenkaan tarkoita sitä, että asiaa tulisi lähestyä negatiivisen tai skeptisen ajattelun pohjalta (esim. ”Eihän kukaan tulevaisuudessa tarvitse musiikkikirjastoa”). Riskit, kuten verkkoaineistojen ja verkkopalveluiden lisääntyminen on toki syytä ottaa huomioon, mutta on mielekkäämpää ja hyödyllisempää lähteä liikkeelle siitä, mistä musiikkikirjastopalveluista ihmiset olisivat tulevaisuudessa kiinnostuneita.

2.2 Kehittämistyön menetelmiä

Kehittämistyön menetelmiä voidaan pitkälti käyttää kaikissa sen eri lähestymistavoissa (Ojasalo ym. 2009, 51). Konkreettisia menetelmiä ovat esim. haastattelut, kyselyt, havainnointi, ennakkointiin liittyvät menetelmät ja yhteisölliset ideointimenetelmät.

Nämä jakautuvat määrällisiin (kvantitatiivisiin) ja laadullisiin (kvalitatiivisiin) menetelmiin, joten tutkimuksen luonteesta riippuen jotkin menetelmät soveltuvat hyödynnettäviksi toisia paremmin. Määrällisiä menetelmiä käytetään yleensä silloin, kun halutaan tietää, päteekö jokin teoria tai siitä kehitetyt hypoteesit eli väittämät tai oletukset. Esimerkkejä näistä ovat asiakastyytyväisyyskyselyt, missä väittämänä voi olla vaikka se, että palvelu on nopeaa. (Ojasalo ym. 2009, 93.)

Kyselytutkimuksissa voidaan hyödyntää erityyppisiä kysymyksiä, mutta lomakkeissa on yleensä aina vastausvaihtoehtoja tarjolla. Voidaan käyttää esim. viisiportaista asteikkoa tai yksinkertaista kyllä-ei -asettelua. (Hernon & Altman 2010, 140–141.) Kyselyihin lisätään joskus myös avoimia kysymyksiä, mutta niitä on vaikea muuttaa numeroiksi, eivätkä ne siksi ole määrällisessä tutkimuksessa kovin käytännöllisiä. Avoimilla kysymyksillä voidaan kuitenkin saada arvokasta lisätietoa, jos ne yhdistetään valmiisiin vastausvaihtoehtoihin. Esimerkiksi jos vaihtoehdot ovat kyllä ja ei, saatetaan vastaajaa pyytää selittämään miksi hän vastasi kieltävästi. Koska asiakkaiden voi olla vaikea arvioida, ovatko he saaneet parasta mahdollista palvelua, on kirjaston tärkeää täydentää asiakaskyselyitä esim. itsearviointilla (Lovio & Tiihonen 2005, 84).

Laadullisia menetelmiä kuvaa tutkijan vaikutus tutkittavaan, eli tämä on yleensä lähellä, tai joskus jopa osallistuu tutkittavan toimintaan. Tutkija tekee lisäksi omat perustellut tulokintansa tutkittavasta ilmiöstä. Esimerkkejä laadullisista menetelmistä ovat haastattelut ja havainnointi. (Ojasalo ym. 2009, 93–94.)

Haastatteluja on monentyyppisiä, ja ne voidaan toteuttaa eri tavoilla. Voidaan puhua ns. fokusryhmämenetelmästä eli ryhmähaastattelusta, jolloin paikalla on samanaikaisesti monta henkilöä. Tällöin myös haastattelijoin voi olla useita. (Ojasalo ym. 2009, 100–101.) Yksilöhaastattelut vaativat usein paljon enemmän aikaa ryhmähaastatteluihin verrattuna, mutta niillä saadaan helpommin syvällisiä vastauksia. Haastateltavat tulisi valita ongelmanasettelun pohjalta, ja on mietittävä tarkkaan, millä kysymyksillä saadaan vastauksia ja tietoa tutkittavasta asiasta. Kahdenkeskeisissä haastatteluissa on aina enemmän sijaa vuorovaikutukselle, joten haastattelijan pitäisi osata kommunikoida hyvin haastateltavan kanssa ja saada tämä vastaamaan mahdollisimman kattavasti kaikkiin kysymyksiin. Haastattelijalta vaaditaan hyviä kuuntelu- ja keskustelutaitoja ja heittäytymiskykyä. (Hernon & Altman 2010, 164–165.) On myös hyvä osata tarttua ennalta arvaamattomiin keskustelunaiheisiin, mikäli niistä on hyötyä tutkimuksen kannalta.

Yhteisöllisissä ideointimenetelmissä korostuu vuorovaikutuksellinen ideointi, avoin ja positiivinen ilmapiiri sekä luova kehittäminen ja ongelmanratkaisu. Jotta ryhmän toiminta olisi luovaa, tulee ryhmän vetäjän kuitenkin hallita ryhmänohjaustaidot ja luovan ongelmanratkaisun menetelmät. Myös ryhmän jäsenten on osattava esim. ryhmässä toimimisen taitoja sekä luovan toiminnan edellyttämiä ajattelutapoja, asenteita ja kykyjä. Ideoinnin tavoitteena on löytää parhaat ideat toteutettaviksi, ja siinä laatu on monesta muusta menetelmästä poiketen usein kytköksissä määrään. Vaikkeivät kaikki ideat ole hyviä, on suuresta joukosta helpompi löytää toteuttamiskelpoisia ideoita kuin pienemmästä otoksesta. (Ojasalo ym. 2009, 143–145.)

Yksi esimerkki yhteisöllisistä ideointimenetelmistä on aivoriihi (engl. brainstorming), jota kutsutaan myös luovan ongelmanratkaisun standardimenetelmäksi. Aivoriihessä tuotetaan vetäjän johdolla ideoita n. 6–12 hengen ryhmässä, ja siinä pyritään löytämään uusia lähestymistapoja ja ratkaisuja johonkin ongelmaan. Aivoriihi aloitetaan tavoitteiden asetelulla ja rajaamisella, jonka jälkeen lämmitellään, eli vapaudutaan turhista ennakkoluuloista ja mieltä rajoittavista tekijöistä. Vasta tämän jälkeen siirrytään varsinaiseen ideointivaiheeseen, mutta silloinkin ideointia lähestytään ensin vapaasti, eli ideoita ei vielä pe-

rustella tai arvioida. Ideat kirjataan ylös, ja niitä pyritään myös yhdistelemään ja kehittämään. Valintavaiheessa sitten tarkastellaan ja arvioidaan kriittisesti kokouksessa syntyneitä ideoita vetäjän ohjeistuksen mukaisesti. (Ojasalo ym. 2009, 145–146.)

Edellä mainituista menetelmistä haastattelut, kyselyt ja havainnointi ovat tehokkaita asiakastarpeiden kartoittamisessa ja palveluiden arvioinnissa, suunnittelussa ja kehittämisessä. Kun puhutaan laajemmin toiminnan kehittämisestä, voisi yhteisöllisistä ideointimenetelmistä olla hyötyä musiikkikirjastoille. Myös yhteistyö erilaisten toimijoiden kanssa on viime vuosina lisääntynyt, ja se tulee todennäköisesti vielä lisääntymään jatkossa.

2.3 Laadun merkitys

Kun puhutaan palveluiden kehittämisestä, on yksi päätavoitteista luonnollisesti laadun parantaminen tai laadukkaan palvelun suunnitteleminen.

Kirjastomaailmassa laatu arvioitiin pitkään kokoelman koon mukaan, koska kirjastot ovat lähtökohtaisesti kokoelmapainotteisia. Kirjastojen ja palvelujen laatu on kuitenkin syytä pitää erillään, eikä esim. kokoelma kerro käytännössä mitään siitä, miten itse kirjasto toimii. Kirjastopalvelujen laadulla täytyy olla suora kytkös niiden käyttäjiin. Kirjastolla voi siis olla vaikka kuinka täydellinen ja laaja kokoelma tahansa, mutta jollei siellä käy asiakkaita, ei palveluita voi luonnehtia laadukkaiksi. Laatu täytyy myös nähdä suhteessa asiakkaiden tarpeisiin, toiveisiin ja odotuksiin. Mikäli asiakkaat siis toivovat jotain muuta, kuin mitä kirjastohenkilökunta on olettanut, on asialle tehtävä jotakin. (Hernon & Altman 2010, 2.) Yksi tärkein laadun merkki kirjastossa onkin jo kehitystyö itsessään.

Usein pyritään siis ns. asiakassuuntaiseen laatuun, mikä tarkoittaa sitä, että palvelu täyttää asiakkaan toiveet ja odotukset (Lovio & Tiihonen 2005, 68). Vaikka laatu kulkee usein käsi kädessä asiakastyytyväisyyden kanssa, voi sitä kuitenkin lähestyä myös laajemmasta näkökulmasta. Tämä vaihtoehtoinen käsitys pitää sisällään viisi ulottuvuutta: noudattamisen, odotukset, brändin, strategisen laadun sekä erinomaisuuden (Hernon & Altman 2010, 181).

Noudattamisessa pyritään esim. minimoimaan virheet ja vahingot. Odotukset taas viittaavat pitkälti juuri asiakastyytyväisyyteen ja asiakkaiden odotuksiin palvelusta. Brändiä tutkittaessa mukaan astuvat vertailun kohteena olevat tahot, kirjastojen kohdalla siis

muut kirjastot. Strategisessa laadussa katse suunnataan organisaation omaan strategiaan suhteessa kilpailijoihin, ja vertaillaan esim. palveluja ja niiden hintoja. Erinomaisuutta on hyvä tavoitella, mutta tärkeintä on saada jotain myös aikaiseksi. Hyvä esimerkki tästä on se, miten akateemiset tiedekunnat tuntuvat usein keskittyvän ja kannustavan pikemminkin tutkimusten tekemiseen, vaikka tärkeintä olisi panostaa tutkimusten laatuun. (Hernon & Altman 2010, 181–182.)

Palveluiden laadusta puhuttaessa on lisäksi kiinnitettävä huomiota palvelukykyyn, suorituskykyyn ja palveluprosessien eli toiminnan laatuun sekä henkilöstön ammattitaitoon, motivaatioon ja työtyytyväisyyteen. Toiminnallinen laatu rakentuu kirjaston ja sen käyttäjien välisestä yhteistyöstä, ja sitä kautta saadaan usein myös tietoa palvelun tuottajan todellisesta palveluasenteesta. Laadun kehittämisessä tärkein kehittämiskohde onkin kirjastoissa usein toimintaprosessit ja niihin liittyvä huono tai puuttuva suunnittelu. (Lovio & Tiihonen 2005, 68, 72.)

3 TUTKIMUKSESSA KÄYTETYT MENETELMÄT

Tässä opinnäytetyössä käytetyt menetelmät koostuvat benchmarkingista ja teemahaastatteluista.

Benchmarking-menetelmällä pyritään tutkimaan sitä, miten toiset toimivat ja menestyvät. Tutkinnan kohteena on usein menestyvä organisaatio ja tämän toimintatavat. Ennen benchmarkingia täytyy identifioida oma kehittämistä kaipaava kohde, ja vasta tämän jälkeen voidaan valita kehittämiskohteelle vertailukumppani, esim. organisaatio, joka on onnistunut paremmin kyseisen asian kanssa tai jonka palveluilla on paras maine. (Ojasalo ym. 2009, 163.) Omassa tutkimuksessani otan ensin selvää musiikkikirjastojen palveluista ja toimintamalleista Suomessa ja ulkomailla, ja sovellan sen jälkeen benchmarking-menetelmää yksittäisten palvelujen kohdalla vertailemalla vastaan tulleita malleja, ja selvittämällä, mikä tekee menestyneistä konsepteista hyviä.

Toteuttamani taustaselvityksen ja benchmarkingin lähteet koostuvat pääasiassa nettisivuista ja blogikirjoituksista. Tämä johtuu pitkälti siitä, ettei musiikkikirjastojen palveluista tai toiminnasta löydy juuri kirjallisuutta tai artikkeleita. Toisaalta tavoitteenani oli yksinkertaisesti selvittää, mitä palveluita ja toimintamalleja Suomessa ja ulkomailla on toteutettu, ja vertailla niitä keskenään, joten kyse on lähinnä aineistolähteistä.

Teemahaastattelut edustavat laadullista tutkimusta ja tarkkaan kohdistettua asiakastarvekartoitusta. Haastateltavia oli vain kaksi, mutta tärkeintä oli löytää eritaustaiset musiikkialan toimijat ja keskustella kattavasti heidän kanssaan eri aiheista sekä selvittää, miten musiikkialan ihmiset voisivat auttaa musiikkikirjastoja palveluiden ja toiminnan kehittämisessä. Teemahaastattelujen toinen tarkoitus on toimia eräänlaisena esimerkkinä musiikkikirjastoille, miten palvelukehittämistä voi lähestyä. Nimenomaan musiikkialan toimijoita kuulemalla saadaan arvokasta näkemystä käytännön tarpeista, toteutus- ja yhteistyömahdollisuuksista sekä välillisesti tietoa myös muiden asiakkaiden tarpeista.

Teemahaastattelut olivat puolistrukturoituja, ja valmistin niitä varten haastattelurungon, joka löytyy liitteistä. Molemmat haastattelut kestivät noin tunnin, ja ne äänitettiin ja litteoitiin analysointia varten.

4 MUSIIKKIKIRJASTOJEN PALVELU- JA TOIMINTAMALLEJA

Vaikka musiikkikirjastot ja -osastot ovat niin Suomessa kuin ulkomailla hyvin kokoelmalähtöisiä, on palvelutarjonta itse asiassa melko monipuolista. Toisaalta monet palvelut ja tapahtumat ovat jääneet harvoin toistettaviksi tai kertaluonteisiksi, ja toiminta on lisäksi aika hajanaista. Kirjastojen vaihtelevat koot ja resurssit vaikuttavatkin siihen, miten erilaisia palveluita voidaan tarjota tai toteuttaa.

Kokoelmien lisäksi kirjastoissa tarjotaan tai on tarjottu e-palveluita (esim. musiikin kuuntelu- ja videonkatselupalvelut), laitteisiin liittyviä palveluita (esim. digitointi ja musiikin kuuntelulaitteet), tiloihin ja musisoimiseen liittyviä palveluita (esim. soittohuone, musiikkistudio ja lainasoittimet), kirjastoammattilaisen palveluita (esim. tietopalvelu, musiikkivinkkaus ja musiikkivalmennus) sekä tapahtumatuotantoon liittyviä palveluita (esim. luennot, työpajat, konsertit, kerhot ja keskustelutilaisuudet).

Tutkin tässä luvussa sekä suomalaisissa että ulkomaalaisissa musiikkikirjastoissa esiintyviä palvelu- ja toimintamalleja, ja vertailen niitä myöhemmin benchmarking-menettämällä.

4.1 Suomalaiset musiikkikirjastot

Musiikkikirjastojen e-palveluissa nousevat päällimmäisenä esiin Naxos Music Library -palvelut, joissa pystyy kuuntelemaan musiikkia ja katsomaan videoita suorana. Nämä ovat jo hyvin monessa kirjastossa käytössä niin, että palveluun kirjaudutaan kirjastokortin tunnuksilla. Kirjastot ovat kuitenkin ottaneet käyttöön myös muunlaisia e-palveluita, kuten suomenkielisen Rockway-verkkopalvelun, josta voi lainata kahdeksi viikoksi soittamisen ja laulamisen videokursseja. (Musiikkikirjastot.fi 2017a; Musiikkikirjastot.fi 2017b.) Lisäksi verkossa on mahdollista lukea paljon erilaisia musiikkialan aikakauslehtiä.

Monessa kirjastossa on jo mahdollista digitoida musiikkia, videoita ja valokuvia, ja LP-levyjen ja C-kasettien digitointi onkin kysyttyä. Lisäksi musiikkia voi kuunnella paikan päällä kirjaston tarjoamien laitteiden ja lainattavissa olevien kuulokkeiden avulla.

Musiikkioppilaitosten omat tai niiden yhteydessä sijaitsevat musiikkikirjastot saattavat tarjota laitteita ja tiloja esim. musiikin tuottamiselle, editoimiselle ja äänittämiselle (Jyväskylän ammattikorkeakoulu 2017). Näitä löytyy myös yleisten kirjastojen puolelta, ainakin Espoossa, Helsingissä, Kouvolassa, Lahdessa ja Vantaalla on tarjolla musiikkistudioita, äänitystiloja ja/tai treenikämppejä. Monessa kaupungissa on nykyään myös mahdollista lainata soittimia, kuten kitaroita, ukuleleita ja kanteleita. Näiden lisäksi soittuhuoneet ovat isommissa musiikkikirjastossa yleinen palvelu, ja niitä löytyy mm. Helsingistä, Tampereelta ja Turusta. (Musiikkikirjastot.fi 2017d; Musiikkikirjastot.fi 2017c.)

Kirjavinkkauksen ja lukuvalmennuksen tavoin myös musiikkia voidaan suositella asiakkaalle. Kirjasto 10:ssä, Pasilan kirjastossa sekä Sellon kirjastossa on otettu käyttöön tällainen palvelu, jossa yhdistyy tietopalvelu, vinkkaus ja musiikin kuuntelu. Musiikkikirjastolaiset toimivat valmentajina, ja he pääsevät näyttämään laajaa näkemystään ja tietämystään musiikin eri lajeista. Palvelussa on varauskäytäntö, jotta paikalle saadaan tarvittaessa tietyn tyylilajin asiantuntija ja jotta aineistoa voidaan varata asiakkaalle kuunneltavaksi. Valmennus kestää keskimäärin noin tunnin, mutta se räätälöidään aina asiakkaan toiveiden mukaisesti. Musiikkivalmennusta on tarjottu erillisenä palveluna Kirjasto 10:ssä vuodesta 2012 ja Pasilassa vuodesta 2016 lähtien, ja Sellon kirjastossa se on ollut käytössä muutaman vuoden. Palvelu on saanut positiivista palautetta, ja sitä on toivottu myös muualle. (Soininen 2016.)

Musiikkivalmennus on toistaiseksi keskittynyt Helsingin alueelle, mutta musiikkivinkkausta on järjestetty muuallakin. Esimerkiksi Tampereen Metson kirjasto järjesti vuonna 2013 viidesluokkalaisille useita vinkkaustapahtumia, joissa suositeltiin sekä musiikkia että kirjaston omia musiikkipalveluita. Musiikkivinkkaukset tehtiin yhteistyössä eri toimialojen välillä. (Tastula & Rikkilä 2014.)

Tapahtumatuotannon ja toiminnallisten palvelujen osalta Suomen musiikkikirjastoissa on tarjottu mm. konsertteja ja musiikkiesityksiä, karaokelaulua, open stage -iltoja, luentoja, näyttelyitä, haastatteluita ja keskustelutilaisuuksia, tietovisoja ja levyraateja sekä työpajoja.

Tampereen Metson kirjasto on eräänlainen edelläkävijä suomalaisten musiikkikirjastojen tapahtumatuotannossa ja sen yhdistämisessä kirjaston aineistoon ja sosiaaliseen mediaan. Konseptin nimi on Metso Live, ja se tarkoittaa käytännössä livemusiikkiesityksiä kirjastossa levyhyllyjen välittömässä yhteydessä. Keikkoja ennen myös haastatellaan esiintyvää artistia tai yhtyettä, ja käydään läpi vinkkauslistoja heille merkityksellisistä ja

vaikutteita antaneista kirjoista, elokuvista ja levyistä. Aineistoa ei siis rajoiteta pelkkään musiikkiin, mikä onkin ollut ihan positiivinen asia. Esiintyjät vastaavat pitkälti musiikkiesityksen toteutuksesta ja sisällöstä, ja kirjastossa on päästy kuuntelemaan jopa levyttämättömiä kappaleita. Yksi tärkeä osa formaatissa on nimenomaan yhteistyö tampere-laisten musiikkitoimijoiden ja musiikinkuluttajien kanssa. (Koivisto & Rikkilä 2014.)

Sosiaalisen median osalta Metso Live on näkyvästi ja ajanmukaisesti esillä Facebookissa ja Twitterissä kuvilla höystettynä. Tapahtumalle löytyy oma hashtag, #Metsolive, joka tunnistetaan jo kirjaston ulkopuolellakin. (Koivisto & Rikkilä 2014.) Näiden lisäksi on käytössä Tampereen kaupunginkirjaston YouTube-kanava, minne tuodaan Metso Live -tunnuksella videoita itse tapahtumasta. Joukossa on täyspitkiä suorälähetyksiä, joita voi katsella myös jälkikäteen verkossa.

Musiikkikirjastot vaikuttavat varsinaisten palvelujen ja fyysisten kokoelmien ohella myös verkossa. Suomessa musiikkikirjastopalveluiden keskitetty kanava ja tietopankki on musiikkikirjastot.fi-sivusto, joka toimii kirjastot.fi:n alla. Jälkimmäinen ylläpitää tiettyjä palveluita, kuten kysy kirjastonhoitajalta -tietopalvelua, mutta musiikkikirjastolaiset kokoavat musiikkiaiheiset sisällöt omalle sivustolleen.

Toinen asia, mikä löytyy kirjastot.fi:n puolelta, on Tapahtumapankki, jonne on koottu kuvauksia erilaisista Suomessa toteutetuista tapahtumista. Haun voi rajata esim. kategorian mukaan, jolloin saadaan listattua vaikkapa kaikki musiikkiaiheiset tapahtumat. Palvelu on erittäin hyödyllinen siksi, että kuvaukseen kirjataan kaikki: tapahtuman kohde-ryhmä, kesto, toimijat ja yhteistyötahot, hinta sekä toteutukseen vaadittavat asiat. (Kirjastot.fi 2017.)

Musiikkikirjastot.fi on varsin kattava kokonaisuus, josta olisi paljon hyötyä myös asiakkaille, mutta sivustoa tuntuvat käyttävän eniten kirjastoammattilaiset itse. Musiikkikirjastot.fi:ssä on lisäksi linkattuna erilaisia musiikkikirjastoaiheisia blogeja, kuten Musiikki kuuluu kaikille -blogi. Siellä voi tutustua mm. ”Näitä levyjä et löydä Spotifysta”-listaan, joka on tehokas tapa tuoda esille nimenomaan kirjastosta löytyvää aineistoa (Pelttari 2014). Astetta pidemmälle on päästy vuonna 2017 Pirkanmaan kirjastojen julkaisemalla Kirjastolevyllä, mitä ei ole saatavilla mistään muualta kuin kirjastoista (Pelttari 2017b).

4.2 Ulkomaalaiset musiikkikirjastot

Naxosin suoratoistopalvelut ovat yleisesti käytössä myös ulkomailla, mutta näiden rinnalle on otettu vielä varta vasten kirjastoille tehtyjä musiikin e-palveluita. Keskeisimmät näistä ovat Freegal ja Hoopla, jotka toimivat pitkälti samalla periaatteella. Kirjastot maksavat vuotuisen lisenssimaksun, jonka jälkeen käyttöluvan omaavien kirjastojen asiakkaat pääsevät kirjautumaan palveluun ja käyttämään sitä maksutta. Lisenssimaksut kuitenkin vaihtelevat esim. asukasluvun ja kirjastokortin haltijoiden määrän mukaan, joten kaikilla kirjastoilla ei ole varaa palveluita hankkia. (Dovey 2015; Freegal 2017; Hoopla 2017.)

Sekä Freegalissa että Hooplassa pystyy lataamaan kappaleita koneelle ja kuuntelemaan musiikkia suorana verkossa. Freegalissa on kuitenkin joitain määrärajoituksia eli asiakkaalla voi olla latauksia viikossa maksimissaan kolme ja suoratoistoa voi kuunnella päivässä korkeintaan viisi tuntia. Rajoitusta on perusteltu sillä, että musiikkia olisi tasavertaisesti tarjolla mahdollisimman monelle asiakkaalle. Mikäli musiikkia ladataan omalle laitteelle, pätevät tässä samat tekijänoikeudelliset asiat kuin kirjaston fyysisessäkin aineistossa: musiikki on tarkoitettu vain ei-kaupalliseen, henkilökohtaiseen käyttöön, eikä sitä saa esim. kopioida muille tai esittää julkisesti. Hooplan toiminta keskittyy Pohjois-Amerikkaan, kun taas Freegalilla on käyttäjiä ympäri maailmaa, pääasiassa kuitenkin englanninkielisissä maissa. Yhteistä molemmille palveluille on se, että niitä näkee eniten niissä yleisissä kirjastoissa, joissa ei ole fyysistä musiikkikokoelmaa. (Freegal 2017; Hoopla 2017.)

Kehittynein esimerkki musiikkikirjastojen e-palveluista on kuitenkin Bibzoom, joka löytyy Tanskasta. Se on siinä mielessä ainutlaatuinen palvelu, että se todella lasketaan kirjastojen tuotteeksi. Tanskan valtionkirjasto oli jo pitkään suunnitellut ja kehitellyt musiikkikirjastoille omaa digitaalista palvelua, ja vuosina 2004–2010 nähtiin jonkinlainen edeltäjä Bibzoomille, netmusik.dk (Bibliotekernes Netmusik), jossa pystyi lainaamaan musiikkia verkosta seitsemäksi vuorokaudeksi kerrallaan. Vuonna 2012 Bibzoom lanseerattiin uutena palveluna osittain verkkolataus-, osittain mobiilisovelluspohjalla, joka mahdollisti sekä musiikin lataamisen että sen kuuntelemisen suorana. Bibzoomia ylläpitää usean kirjaston konsortio yhteistyössä Basepoint Median kanssa, joka edustaa tietopalvelualaa ja erikoistuu digitaaliseen mediaan ja digitaalisiin palveluihin. (BibZoom.dk 2017; Bibzoom 2017; Pedersen 2007.)

Tammikuussa 2016 palvelu suljettiin musiikin kuuntelemisen ja lataamisen osalta, mutta sivustolla on yhä tarjolla kuunteluoppaita ja musiikkiartikkeleita. Bibzoomin nettisivuilla sulkemisen syynä kerrotaan olevan tulevat muutokset ja uudenlaisen palvelun kehittäminen, mutta asiasta ei ole vielä saatu uutta lisätietoa. Sivuston kuunteluoppaat ovat kuitenkin itsessään ainutlaatuinen ja arvokas palvelu, jota ei ole saatavilla muualta. Bibzoomista voi siis selailla ja ladata kuunteluoppaita klassisen ja populaarimusiikin säveltäjistä ja artisteista sekä heidän tuotannostaan. Tätä tarkoitusta varten ei vaadita sisäänkirjautumista. (BibZoom.dk 2017; Bibzoom 2017.)

Musiikin e-palveluita on toteutettu myös kohdistetusti ja pienemmässä mittakaavassa, esimerkkinä Seattlen yleisen kirjaston Playback-palvelu, jonne musiikkialan ihmiset ja musiikkikirjaston työntekijät ovat itse koonneet nimenomaan paikallisten artistien musiikkia. Palvelu on käyttäjille ilmainen, mutta artistit tekevät kirjaston kanssa lisenssisopimuksen, ja saavat vastineeksi kahdensadan dollarin palkkion. (The Seattle Public Library 2017.)

Musiikintoistopalveluiden lisäksi kirjastoissa saattaa tulla vastaan esim. ArtistWorks for Libraries -videopalvelu, jossa on musiikin ammattilaisten tekemiä opetusvideoita laulu- ja soittotekniikasta tai musiikillisesta tulkinnasta (Ottawa Public Library 2017).

Kysy kirjastonhoitajalta -palvelua esiintyy lähes jokaisen yleisen kirjaston sivuilla, ja tähän on usein liitetty myös joku tietty henkilö. Ei ole lainkaan tavatonta, että musiikkiosaston sivuilla nostetaan ylipäänsä esiin henkilökuntaa ja tietopalveluasiantuntijoita esim. osaamisalueen mukaan. Lisäksi joissain kirjastoissa on käytössä chat-palvelu, millä tavoittaa kirjaston henkilökunnan tiettyinä aikoina.

Tietopalveluun liittyen on myös mahdollista varata tietopalveluasiantuntija tiedonhakua tai aineistoon tutustumista varten. Ohjausta voidaan antaa ryhmille johonkin tiettyyn aihepiiriin tutustumisen muodossa, tai asiakas voi ottaa yhteyttä kirjaston työntekijään ja varata henkilökohtaisen tapaamisajan, joka kestää noin puoli tuntia. Musiikkiaiheisista tiedonhauista ja aineistoesittelyistä vastaa kirjaston oma musiikkitiimi. (The British Library 2017.)

Ulkomaalaisissa musiikkikirjastoissa on Suomen lailla lainattavissa joitain yksittäisiä soittimia, kuten kitaroita, mutta Toronton yleisessä kirjastossa toimii varsinainen soitinlainaamo, missä on kaikki eri soitinryhmät kattavasti edustettuna. Asiakas saa lainata kirjastokortilla yhden soittimen itselleen kolmeksi viikoksi, ja tarvittaessa uusia lainan kaksi kertaa. Kirjastokortin lisäksi asiakkaalta vaaditaan lainasopimuksen täyttämistä ja sen

ehtoihin sitoutumista. Palvelun yhteistyökumppanina ja rahoittajana toimii taiteen ja kulttuurin tukija Sun Life Financial. (Toronto Public Library 2017.)

Tapahtumatuotannon ja toiminnan osalta yleisissä kirjastoissa on järjestetty lukuisten konserttien ja esitysten lisäksi mm. musiikkiaiheisia aamukahvittelutuokioita, keskustelutilaisuuksia ja musiikinkuuntelupiirejä (Brooklyn Public Library 2017; Seekonk Public Library 2017). Kerhotoiminta on yleistä etenkin lasten ja nuorten keskuudessa, ja osassa on yhdistetty erilaisia teemoja ja tekemistä – esim. Powell Riverissä on toteutettu lukupiirin ja musiikkikerhon yhdistelmä, jossa nuoret saavat keksiä lukemallensa kirjalle soundtrackin (Powell River Music Library 2017).

Lisäksi tarjotaan paljon työpajatoimintaa. Nämä toteutetaan usein yhteistyössä eri toimijoiden kanssa, esimerkiksi Tšekissä ja Virossa on järjestetty Music Therapy Dayhin eli Euroopan musiikkiterapiapäivään liittyen erilaisia tapahtumia kirjastoissa, kuten työpajoja ja luentoja Tarton kaupunginkirjastossa sekä symposium eräässä tšekkiläisessä potilaskirjastossa (Music Therapy Day 2017a; Music Therapy Day 2017b).

Kirsikkana kakun päällä voi vielä mainita musiikkikirjastossa järjestetyt jokavuotiset ”Muusikon kaksoisolento”-kilpailut, joissa on yhdistetty huumoria, teatteria, musiikkia ja musiikinhistoriaa. Nämä toteutettiin tosin 1990-luvulla, mutta voisi kuvitella, että niille olisi tänäkin päivänä kysyntää niiden rennon tunnelman ja asiakkaiden osallistamisen takia. (Lewis Music Library 2014, 8–13.)

4.3 Benchmarking

Musiikkikirjastojen palvelujen monipuolisuus ja monimuotoisuus vaikuttaa olevan kiinni lähinnä kirjaston koosta ja resursseista. Esimerkiksi Suomen kolmessa suuressa kaupungissa Tampereella, Helsingissä ja Turussa on ehkä maanlaajuisesti kattavimmat musiikkikirjastopalvelut. Toisaalta on olemassa myös yksittäisiä kirjastoja, joissa on lähdetty testaamaan uusia palveluideoita ja toimintamalleja.

Tampereen Metso Live voidaan laskea selväksi menestystarinaksi Suomen musiikkikirjastoissa. Menestyksen salat piilevät todennäköisesti siinä, että toiminnassa on saatu tehokkaasti yhdistettyä niin monta elementtiä: kirjaston aineistot artistin vinkkauslistojen

muodossa, kirjaston tilat toimintaympäristönä, tapahtumatuotanto esitysten, haastatteluiden ja keskustelujen muodossa, lukuiset yhteistyö- ja verkostoitumismahdollisuudet sekä näkyvyys sosiaalisessa mediassa.

Metso Livesta voi siis oppia sen, että erilaisten toimintojen ja palveluiden yhdistäminen kannattaa. Jos mietitään esimerkiksi tapahtumatuotantoa, eivät pelkät konsertit tai luennot välttämättä tuo kirjastoon paljon ihmisiä, ellei kyseessä ole joku hyvin tunnettu esiintyjä. Jos tapahtumaan sen sijaan lisätään jokin ylimääräinen elementti, kuten Metso Live'n kohdalla artistin vinkkaukset aineistolajeista riippumatta, tavoitetaan kerralla suurempi joukko ihmisiä. Tämän voi ajatella myös niin, että he, jotka eivät halua haastattelua seurata, voivat tulla paikalle vasta sitten, kun esitys alkaa. Mutta mikäli joku olisi kiinnostunut myös haastattelusta, eikä sitä yksinkertaisesti tarjota, olisi asialle vaikea tehdä mitään.

Metso Live -tyyppisiä suorälähetyksiä kirjaston tapahtumista on toteutettu myös ulkomailla, mutta niistä puuttuu juuri Tampereella tärkeässä roolissa oleva aineistoesittelyn yhdistäminen. Live-esiintymiset pidetään usein myös erillisissä tiloissa, kun taas Suomessa tarkoituksena on tuoda keikat nimenomaan hyllyjen yhteyteen asiakkaiden lähelle. Tällä tavalla luodaan intiimi tunnelma ja toivotaan myös sattumalta paikalle ek-syneet tervetulleiksi.

Pääkaupunkiseudulla toteutettu musiikkivalmennus on niin ikään menestyksekkäs ja esimerkillinen konsepti. Tälle ei oikein löydy vastinetta muista maamme kirjastoista, joten vertailua on vaikea tehdä. Jos kuitenkin ajattelee, että musiikkivalmennus tai -vinkkaus on jatke tietopalvelulle ja asiakaspalvelulle, voivat monet musiikkikirjastot ottaa mallia kyseisestä konseptista – musiikkivalmennus on yksilöityä asiakaspalvelua parhaimmillaan. Ulkomaillakaan ei ole vielä tullut täysin samanlaista palvelua vastaan. Joissain kirjastoissa on kyllä mahdollista varata aika tietopalveluasiantuntijalle ja käydä yhdessä läpi musiikkiin liittyviä hankalia tiedonhakuprosesseja, mutta varsinainen musiikkivinkkaus ja perusteellinen musiikkiin ja sen taustaan perehdyttäminen on Suomen palvelumallissa ainutlaatuisia ja siksi arvokasta.

”Näitä levyjä et löydä Spotifysta”-lista sekä Pirkanmaan kirjastojen julkaisema Kirjasto-levy ovat mainioita esimerkkejä siitä, miten kirjasto voi konkreettisesti asettua kipailijan asemaan musiikin tarjoajien keskuudessa. Kun kirjastolla on tarjota jotain, mitä ei saa mistään muualta, on tällä etulyöntiasema muihin palvelutarjoajiin nähden.

Musiikin e-palvelut ovat ulkomailla hyvin edistyksellisiä, ja vaikka Suomessa onkin käytössä esim. Naxosin suoratoistopalveluja, on niiden käyttö vielä suhteellisen vähäistä. Ulkomailla on kuitenkin tarjolla jos minkälaista vaihtoehtoa, ja tärkeää on tietysti se, että osa palveluista on luotu nimenomaan kirjastojen käyttöön. Benchmarkingin osalta Suomen kannattaisi siis tutkia Freegalin, Hooplan ja Bibzoomin palvelumalleja. Freegalin ja Hooplan kokoelmat ovat hyvin kattavia, ja niillä pystyttäisiin tarjoamaan sitä puuttuvaa populaarimusiikkia, mitä Naxosista ei löydy, mutta kyseiset palvelut ovat todennäköisesti Suomen kirjastoille liian kalliita. Bibzoomin nyttemmin suljetusta suoratoisto- ja latauspalvelusta ei ole hinnan suhteen tietoa, mutta tällä hetkellä kiinnostusta herättävätkin sivustolta löytyvät kuunteluoppaat. Niitä ei esiinny ainakaan samassa mittakaavassa missään muualla, ja ne kuvaavat aika hyvin sitä, miten kirjasto voi kehittää omia palveluitaan ja tuotteistaa niitä.

Musiikin e-palveluissa kannattaa kuitenkin olla varovainen, ettei aja asiakkaita pois itse kirjastoista. Ulkomailla Freegalia ja Hooplaa käyttävätkin pääasiassa ne kirjastot, joilla ei ole CD-levyjä lainattavissa tai joiden fyysinen musiikkikokoelma on hyvin pieni. Suomessa on niin ikään kirjastokohtaisia eroja Naxosin suoratoistopalveluiden markkinoinnissa, esim. Hangossa, missä äänitekokoelma on aika rajattu, Naxos tuodaan esiin heti musiikkiosaston esittelyssä (Hangon kaupunki 2017). Isommissa kirjastoissa taas Naxos saattaa löytyä nettisivuilta monen linkin takaa, eivätkä asiakkaat usein ole edes kuulleet palvelusta.

Yksi selkeä ero suomalaisten ja ulkomaalaisten musiikkikirjastojen välillä on se, että ulkomailla yleisten kirjastojen musiikkiosastot pitävät hyvin matalaa profiilia. Tästä kertoo esimerkiksi se, että hakusanat ”music library” ja ”library music services” ohjaavat melkein poikkeuksetta korkeakoulujen kampuskirjastoihin, jotka erikoistuvat musiikkiin. Kyse ei kuitenkaan ole siitä, etteivätkö musiikkiosastojen palvelut olisi yleisissä kirjastoissa monipuolisia ja laadukkaita, jostain syystä ne vain jäävät taka-alalle. Esimerkiksi yleisen kirjaston nettisivuilla liikuttaessa saa todella tehdä töitä löytääkseen musiikkiosastoa tai musiikkipalveluita käsittelevän kuvauksen. Mahdolliset esittelytekstit ovat useimmiten kokoelmien tai aineistotyyppin alla, mutta niistäkin saa paljon suppeamman kuvan musiikkiosaston palveluista ja toiminnasta, kuin miltä tilanne todellisuudessa näyttää. Lisätietoa voi saada ripotellusti esim. palvelut- ja tapahtumat-välilehtien alta.

Ulkomaalaisessa musiikkikirjastotoiminnassa onkin nähtävissä tietynlaista ristiriitaa. Toisaalta yleisten kirjastojen musiikkiosastot tunnistetaan harvoin omiksi kokonaisuuksiksi

(ts. musiikkikirjastoiksi), mutta toisaalta yhteistyö ja somenäkyvyys on paljon monipuolisempaa kuin Suomessa. Tämä saattaa johtua siitä, että yleiset kirjastot muistuttavat ulkomailla ylipäätään enemmän monitoimi- ja kulttuurikeskuksia, joissa yhteistyö on aktiivista ja sosiaalinen toiminta yleistä koko talon osalta.

Suomen kirjastoissa sosiaalinen toiminta on rajoittunut lähinnä tapahtumatuotantoon. Tapahtumista muodostuu harvemmin säännöllistä toimintaa samalla tavalla kuin ulkomailla. Juuri tämän takia musiikinkuuntelupiirit ja keskusteluryhmät ovat Suomessa harvinaisia, sillä ne edellyttävät toiminnan jatkuvuutta ja säännöllisyyttä. Niin ikään työpaja-toiminta on ulkomailla yleisempää ja järjestelmällisempää.

Somenäkyvyyden osalta ulkomailla käytetään sosiaalista mediaa enemmän ja monipuolisemmin kuin Suomessa. Täällä musiikkikirjastojen somekanavat – jos niitä ylipäätään on – koostuvat pääasiassa Facebookista ja mahdollisesti Twitteristä tai YouTubeista, mutta ulkomailla hyödynnetään näiden lisäksi esim. Instagramia, Pinterestiä, Tumblria, Flickriä ja Redditiä. Varsinkin Instagram ja Tumblr ovat sellaisia kanavia, joilla tavoitetaan myös nuoria. Kirjaston koolla ja resursseilla on tietysti vaikutusta somen käyttöön, mutta hyvällä suunnittelulla pääsee jo pitkälle. Suomessa someviestintäsuunnitelmat ovatkin usein puutteellisia.

Ulkomailla esiintyy Suomesta poiketen usein myös kaupallistamista, eli osa palveluista, tapahtumista ja kirjastoon liittyvistä sovelluksista ovat maksullisia. Tämä saattaa tuntua kirjaston toimintaperiaatteiden kannalta ristiriitaiselta, mutta toisaalta maksulliset palvelut monipuolistavat tarjontaa ja mahdollistavat juuri yhteistyön hyvin erilaisten toimijoiden kanssa, mikä taas tuo kirjastoille aivan uudenlaista näkyvyyttä. Asian voi saada toimimaan, kunhan maksulliset oheispalvelut pidetään erillään kirjaston yleisestä toiminnasta ja peruspalveluista, joiden tulee pysyä asiakkaille ilmaisina.

Kaupallistamisen lisäksi ulkomailla ollaan ehkä Suomea rohkeammin yhteydessä myös sponsoreihin, toimintaa tukeviin yhteistyökumppaneihin sekä vapaaehtoiisiin. Toronton yleisen kirjaston ja Sun Life Financialin yhdessä tarjoama soitinlainaamo on hyvä esimerkki siitä, miten kirjasto voi toteuttaa muuten haastavilta tuntuvia ideoita, kun se saa tukea ulkopuolelta.

5 TEEMAHAASTATTELUT

Haastattelin opinnäytetyötäni varten kahta turkulaista musiikkialan toimijaa, Mathias Waenerbergiä 27.10.2017 sekä Miriam Mekhanea 3.11.2017. Waenerbergillä on sävellys- ja musiikkiteknologiaustausta klassisen musiikin puolelta, Mekhanella puolestaan laulunopettaja- ja musiikkiteatterikokemusta pop & jazz -puolelta. Haastatteluissa käytiin läpi viisi pääteemaa: kirjastonkäyttö ja musiikkialalla työskentely, kirjaston kokoelmapalvelut ja digitaaliset palvelut, kirjaston tietopalvelu, kirjaston laitteet, tilat, oheispalvelut ja tapahtumatuotanto sekä alan muutostrendit ja kehitysideat. Esittelen ja analysoin tässä luvussa haastatteluiden tuloksia siinä järjestyksessä, missä teemat esiintyvät.

5.1 Kirjastonkäyttö ja musiikkialalla työskentely

Haastateltavia pyydettiin aluksi kuvailemaan omaa kirjastonkäyttöään niin vapaa-ajalla kun työn merkeissä. Waenerberg ja Mekhane kertoivat molemmat käyttävänsä kirjastoa paljon, mutta käyttö on pitkälti kokoelmapainotteista.

Yleisesti ottaen tykkään käydä kirjastossa, varsinkin lukioaikana siellä tuli käytyä paljon ainakin lukemassa. Olen lainannut aika vähän. Mitä nyt lainannut olen, se on lähinnä ollut sitten musiikkikirjallisuutta. Ehkä joskus jotain romaania tai muuta vastaavaa – niitä on todella vähän – mutta lähinnä musiikkikirjallisuutta ja nuotteja. Erityisesti nuotteja, koska sitten niistä ei saa hirveästi kiinni pelkästään kirjastossa. Että olen käyttänyt ihan tuota kaupunginkirjastoa ja sitten Taideakatemia tai konservatorion kirjastoa ja Sibelius-Akatemia kirjastoa. (Waenerberg 2017.)

Minä käytän aika paljon... Luotan enemmän musiikkikirjaston nuotteihin, nuotinuksiin ja muihin, kuin netistä löytämiini. Että yleensä jos löydän netistä, niin ne ovat semmoisia, että lauluoppilas haluaakin vaikka jotain muuta kuin mitä on alun perin sovittu treenata, niin ne saattavat olla vähän sellaisia suuntaa antavia, missä on sointuja, että pystyy loput sitten itse plokkaamaan. /.../ Ja sitten itse käytän, yleensä minä etsin nuotteja omiin, niihin, mitä treenaan, mitä tarvitsee ja haluaa oppia. Niin yleensä menen kirjastoon etsimään. Yleensä niin päin, että katson ensin netistä, että onko paikan päällä mitään, mistä löytyy niitä kappaleita tai muita mitä haluaisin. Ja sitten menen ja vertailen, ja käyn treenihuoneessa katsomassa, että kumpi on minulle sopivampi siihen tarkoitukseen. (Mekhane 2017.)

Mekhane ilmoitti myös suositteluvansa kirjastoa työnsä puolesta oppilailleen:

Kyllä minä olen yrittänyt, aina sanonut oppilaille siitä. /.../ Helsingissä kun olin, niin usein just opiskelijat itse toivat – olivat käyneet kirjastosta etsimässä apua siihen opiskeluun – niin sitten käytiin niitä yhdessä läpi kirjastosta. Että kyllä minä suosittelin, koska itselleni se on aina ollut ihan lapsesta asti semmoinen tiedon lähde ja siitä on ollut tosi paljon apua minun musiikinopiskelussani. (Mekhane 2017.)

Kirjastonkäytön lisäksi haastateltavat saivat kuvailla musiikkialalla työskentelyä ja omaan työhön liittyviä haasteita. Mekhane löysi haasteiden osalta myös kytköksiä kirjastoon ja sen kokoelmiin.

Se, että tarvitsen työskentelyssä tosi nopeasti tarpeeksi informaatiota. Tai tietenkin se helpottaa töitä tosi paljon, jos löytää vaikka nuotin, missä on selkeä pianosäestys, soinnut, laulumelodia ja sanat. Semmoiset hyvät, ettei se ole vaan kirjoitettu auki, vaan miten se oikea pianosäestys menee, se helpottaa minun työtäni tosi paljon. Ja musiikkiteatteripuolella haasteena on just se, että usein pääsykokeisiin mennessä niissä nuoteissa ei ole mitään sointumerkkejä, niissä saattaa olla vain laulumelodia, mikä vaikeuttaa tosi paljon valmistautumista. Mihin on sitten taas ollut apuna se, että kirjastosta on yleensä löytynyt niitä kappaleita, niitä säestyksiä valmiina. (Mekhane 2017.)

5.2 Kirjaston kokoelmapalvelut ja digitaaliset palvelut

Sekä Waenerberg että Mekhane olivat pääsääntöisesti tyytyväisiä käyttämiensä kirjastojen kokoelmapalveluihin. Mekhane oli kuitenkin huomannut, että Turussa on tietystä aihepiiristä parempi valikoima Helsinkiin verrattuna, vaikka Helsinki on isompi paikka.

Siis minulla on ainakin ollut nyt se, että kun muutti Turkuun, tuo Turun pääkirjaston musiikkiosasto on tosi laaja, ja sieltä on löytynyt aina minulle apua verrattuna mitä Helsingissä oli. Että Helsingissä jotenkin oli joihinkin, varsinkin musiikkiteatteriaineistoon vaikea... ei ollut niin kuin vaihtoehtoja. Oli paljon sellaisia, että oli vääristä sävellajeista. Kun musiikkiteatterissa on se, että sinun pitää laulaa siitä alkuperäisestä sävellajista aina. Tai yleensä se on se oletus, että jos haet johonkin rooliin, niin sitten sinun pitää laulaa siitä, mihin se on kirjoitettu. Mutta siis, esimerkiksi just Turussa on ollut sellaisia tosi hyviä musiikkiteatterin ja jazz-musiikin laajoja kokoelmakirjoja, missä on tosi laajasti sitä aineistoa. Ja niissä on ollut minulle hyvät sellaiset tarpeeksi tarkasti tehdyt transkriptiot, että mitä siellä soittaa pianistin säestyksellä, ja on ollut hyviä sovituksia orkesterista pianosäestykselle ja semmoista. Se on ollut tosi positiivista. /.../ Joo, en tiedä... Ehkä se sitten on jotenkin se, että kun tuolla se löytyy sieltä samasta paikasta. (Mekhane 2017.)

Selvää parannettavaa oli kuitenkin uuden populaarimusiikin nuoteissa:

Ei minulle tule kyllä muuta mieleen kuin ehkä vain se, että aika paljon musiikkikirjastoissa on semmoisia tosi pikaisesti tehtyjä, jos puhutaan pop & jazz-musiikista – ei ehkä jatsista, mutta pop & rock – nuotteja, missä on paljon virheitä. Että siellä on ollut sellaisia, että siellä on väärää sointua ja muuta, että kun on yritetty tehdä ja tarjota nopeasti sen hetken hittibiiseistä mahdollisimman helppoja nuotteja, niin sitten kun siellä on virheitä, se ainakin minua itseäni häiritsee, koska minulla on

käynyt sitä, että oppilaat ovat tuoneet jonkun nuotin ja sitten siellä on virheitä, ja he ovat harjoitelleet sen väärin. (Mekhane 2017.)

Digitaalisten palvelujen tietämys oli yleisesti ottaen hyvin heikkoa, ja molemmat mielsivät e-palvelut lähinnä hakupalveluiksi tai verkkokirjastoksi.

Minä en ole käyttänyt mitään muuta kuin hakupalveluita (Waenerberg 2017).

Olen käyttänyt vain sitä... siis hakenut että löytyykö jotain teosta. Mutta en ole luenut mitään sen enempää. (Mekhane 2017.)

Avasin joitain palvelumalleja ja termejä heille, ja Naxosin suoratoisto- ja videopalveluista oltiin erityisen kiinnostuneita. Selvisi, että vastaavat palvelut olivat vieraita paitsi haastateltaville itselleen myös heidän tuttavapiireilleen, työyhteisöilleen ja opiskeluympäristöilleen.

Naxos on kyllä tuttu, mutta ei tämä palvelu. /.../ Tuo täytyy pitää mielessä kyllä. Mutta juu, niitä voisi ehkä markkinoida enemmän. Varsinkin Naxosia. (Waenerberg 2017.)

Ei ole tuttu. Kuulostaa kyllä siltä, että olisi hyötyä. En tiedä, miksi en ole kuullut tuosta ollenkaan. /.../ Jos ajattelee, että meillä on kahden vuoden pop & jazz -muusikon koulutus, missä pitäisi ottaa todella paljon informaatiota vastaan ja oppia todella laajalti musiikkia kahdessa vuodessa, niin luulisi, että meille olisi kerrottu, että on joku tuommoinen, mitä voisi varmaan puhelimestakin vaikka katsoa tai kuunnella. Tai joku, mikä voisi helpottaa sitä. Mutta ei meille ole edes sanottu mitään siitä. (Mekhane 2017.)

Waenerberg kertoi kuitenkin käyttävänsä paljon IMSLP:tä (lyhenne sanoista International Music Score Library Project). Palvelu viittaa vuonna 2006 käynnistettyyn projektiin, jonka tuotoksena on luotu verkkoon laaja digitaalinen kirjasto tekijänoikeudellisesti vapaille nuoteille (IMSLP Petrucci Library 2017). Se ei ole minkään kirjaston palvelu siinänsä, mutta edustaa käytännössä kirjasto- ja tietopalvelualaa tai kokoelmapalvelua.

Se on ollut tosi hyödyllinen. Sehän on vähän niin kuin Wikipedia on suhteessa sanakirjaan. Niin IMSLP on sama suhteessa kirjastoon, tai siis nuottikirjastoon. Ikään kuin. Että se on ollut todella hyvä, sitä on vähintään kuukausittain käyttänyt. Ehkä jopa viikoittain. (Waenerberg 2017.)

5.3 Kirjaston tietopalvelu

Kirjaston tietopalvelun käytössä oli haastateltavien kesken jonkin verran eroavaisuuksia. Waenerberg oli tottunut hakemaan tietoa itse, ja kertoi kysyvänsä apua henkilökunnalta

yleensä vain silloin, kun tälle oli kova tarve. Mekhane puolestaan ilmoitti hyödyntävänsä kirjaston asiakaspalvelua melkein joka kerta.

Jos on ollut iso tarve sille, niin sitten olen kysynyt jollekin tietylle asialle (Waenerberg 2017).

Kyllä tosi usein, joo. Varmaan aina olen kysynyt. (Mekhane 2017.)

Kysyttäessä vaihtoehtoisista tai kilpailevista tiedonhakukanavista, Google nousi päällimmäisenä esiin.

Se on helppo tehdä nykyään, varsinkin kännykällä, jos tulee sellainen, että tarvitsisi jonkun nuotin, niin ensimmäisenä aika helposti katsoo Googlesta, mistä sen saisi helposti ja mistä sen löytää. Ja vaikka kirjastoon fyysisesti meneminen, ellei käytä niitä e-palveluita, niin se vaatii sitten että menee sinne ja etsii sieltä, se on heti jo isompi työ. (Waenerberg 2017.)

Kysyin haastateltavilta myös muista musiikkiin tai musiikkialalla työskentelemiseen liittyvistä tiedontarpeista. Waenerberg koki olevansa aika hyvin perillä alansa haastavista aiheista, ja kertoi etsivänsä tarvittaessa tiedon netistä, mutta Mekhane näki todellisen tarpeen potentiaaliselle tietopalvelulle, joka auttaisi myös muissa kuin kirjaston kokoelmiin liittyvissä asioissa. Konkreettisia esimerkkejä kiperistä tiedonhakukysymyksistä ja -tarpeista olivat tekijänoikeusasiat, työllistymiseen liittyvät asiat sekä pedagogiikka.

Minun mielestäni olisi tosi järkevää. Koska minun mielestäni just moni muukin on puhunut, että ei löydy apua eikä löydy informaatiota. /.../ Nuo ovat ehkä juuri ne isoimmat kysymykset, se työllistyminen, tekijänoikeudet ja pedagogiset asiat, sen niin kuin itsensä kehittäminen opettajana, että mihin suuntaan sitä lähtee kehittämään. Ehkä ne ovat minulla muutenkin olleet tässä ne isoimmat asiat. (Mekhane 2017.)

5.4 Kirjaston laitteet, tilat, oheispalvelut ja tapahtumatuotanto

Musiikkikirjastojen laitteista, tiloista ja oheispalveluista kysyttäessä sekä Mekhane että Waenerberg kertoivat tietävänsä hyvin vähän. Kirjasto miellettiin pitkälti kokoelmaksi ja paikaksi, missä voi tarvittaessa saada apua henkilökunnalta.

Lähinnä siis käyttö on ollut just sitä, että... Aika perinteinen käsitys, että kirjastossa on kirjoja ja jos on kysyttävää, niin sitten voi kysyä henkilökunnalta. (Waenerberg 2017.)

Kun annoin muutamia esimerkkejä olemassa olevista palveluista, tunnistivat he kuitenkin osan niistä ja kertoivat hyödyntäneensä mm. musiikkikirjaston soittohuonetta. Joka tapauksessa oli paljon sellaisia palveluita tai sellaista toimintaa, mistä kumpikaan ei ollut koskaan kuullut, mutta mistä he olivat hyvin kiinnostuneita. Tästä syntyikin keskustelua, ja Waenerberg innostui soveltamaan esim. Tampereen Metso Live -formaattia:

Tuo kuulostaa minun mielestäni todella hyvältä. Turkuun... Turkuun tämä. /.../ Että juurikin sellainen konsepti, missä... Minä mielusti kuulisin sellaista, missä ei olisi pelkästään esiintymistä, vaan jossa myös puhuttaisiin paljon. Että se voisi olla aivan hyvin vaikka klassisempaa vanhaa musiikkia vaikka 1700–1800-luvulta, ja sitten niistä ikään kuin... Siellä olisi joku haastattelija joka haastattelisi jotain esittäjää tai asiantuntijaa. Jos se on esitelmän muotoinen, siitä tulee helposti aika kuivakka, että sitten kun siinä on musiikintekijän haastattelu, niin sitä vuorovaikutusta on ehkä mielenkiintoisempaa seurata. Niin se olisi minun mielestäni todella mielenkiintoinen. Että sieltä saisi paljon irti, ja varsinkin sitten jos ottaa vähän vaikeaselkoisempaa musiikkia, sellaista jota ei hirveästi kuulla, niin jos sitä esitetään siellä, ihminen tulee konserttiin ja kuulee sitä ehkä ensimmäistä kertaa elämässään, vaikka jotain Schönbergiä, ja ajattelee, että tämä on aivan hirveää, en ymmärrä tästä yhtään mitään, mutta sitten jos ennen sitä ja sen jälkeen tai siinä välissä jollain järkevällä logiikalla avaa vähän sitä historiaa ja miten tämä on johtanut tähän, niin siitä voisi saada tosi vetäviä kokonaisuuksia. (Waenerberg 2017.)

Mekhane puolestaan näki monia mahdollisuuksia musiikkivalmennuksessa ja koki sen kiinnostavaksi paitsi henkilökohtaisesti myös opettajan ominaisuudessa:

No varmaan just minua kiinnostaisi tosi paljon tuo musiikkivalmennus, että saisi juuri uusia näkökulmia ja uutta musiikkia kuunneltavaksi ja opeteltavaksi. Ainakin itseäni se alkoi heti kiinnostaa tosi paljon. (Mekhane 2017.)

Ja ehkä, no, opettamisesta, siihenkin joku musiikkivalmennus – just se, että olisi joku, jolla on erilainen ja tavallaan laajempi tietämys... /.../ Minä just mietin sitä, että ehdottaisi opiskelijalle tai menisi opiskeljan kanssa. (Mekhane 2017.)

Laitteista ja oheispalveluista puhuttaessa sekä Waenerberg että Mekhane suhtautuivat mielenkiinnolla sellaiseen ajatukseen, että kirjastossa voisi esim. kirjastokortin tunnukset kirjautumalla päästä käyttämään nuotinnus- tai musiikinteko-ohjelmaa. Tällaista ei tarjota missään Suomen kirjastossa, mutta se tuli haastattelussa puheeksi, koska molemmilla on kokemusta säveltämisestä.

Minä luulen, että se on monelle aloittelijalle, jolla ei ole varaa eikä halua sitten ladata... /.../ Ja sitten jos saa sen tiedon käyttäjäkunnalle, potentiaaliselle käyttäjäkunnalle, niin sen käytönkin voisi kuvitella olevan aika hyvää. (Waenerberg 2017.)

Se helpottaisi kyllä minulla ainakin. /.../ Kun ne kuitenkin maksavat aika paljon. (Mekhane 2017.)

Myös lainattaville äänityslaitteille saattaisi heidän mielestään olla kysyntää. Mekhanella oli lisäksi ehdottaa mikrofonien lainausta ja harjoittelutilaa niiden kokeilemiselle, vaikka tiedostikin, että toteutuksessa olisi omat haasteensa.

Esimerkiksi joku Zoom, niin se ei ole kuitenkaan – minä en nyt kirjaston budjeteista tiedä, mutta nehan eivät ole älyttömän kalliita, ja niillä voi sitten moni ihminen saada omaa tekemistään paljon eteenpäin. Uskoisin, että niille voisi olla paljonkin kysyntää, niiden lainaamiselle. (Waenerberg 2017.)

Niin, no yksi mikä tulee mieleen on se, että laulunopiskelijoilla ei ole paikkaa harjoitella mikkien kanssa laulamista, tai erilaisten mikkien kokeilua. Kun pop & jazz -laulajilla on tosi tärkeää löytää itselle sopiva mikki, ja se on tosi vaikeaa sitten esimerkiksi mennä ostamaan 500€ mikkiä, ja sitten ei tiedä, onko se omalle äänelle hyvä. /.../ Mutta minä en tiedä miten se sitten käytännössä toimisi niin kuin ihan hygieniasyistäkin, että jos on joku kirjastomikki, että miten se toimisi. (Mekhane 2017.)

Soittuhuoneet ja studiotilat Mekhane koki hyvin hyödyllisiksi, vaikkei niistä itse riippuvainen olekaan.

Kyllä minä tiedän tosi monta laulajaa Helsingissä, kenellä on puutetta siitä, että ei ole rahaa maksaa kuukaudessa treenitiloista. Eikä voi vaikka opiskelijakämpässä soittaa pianoa tai treenata. Että sitten kun – minä en tiedä noista käytännön asioista mitään, muttta moni on siis puhunut siitä, että moni on käyttänytkin Helsingissä niitä soittuhuoneita. /.../ Minulla on se hyvä puoli, että voin treenata myös kotona. En tietenkään lähde siellä mitään todella isoa äänenkäyttöä vaativia treenejä tekemään, mutta siis, minulla on sähköpiano ja asun myös semmoisessa hyvin äänieristetyssä asunnossa, niin minulla on se etu ollut. Että en ole tarvinnut sitä hirveästi. (Mekhane 2017.)

Sen sijaan Mekhanella oli tilojen ja tapahtumatuotannon suhteen paljon kiinnostusta yhteistyöhön kirjaston kanssa, koska hän tarvitsisi esiintymistiloja oppilasiltoja varten. Hän kertoi myös, että voisi mielellään järjestää esim. työpajoja kirjastossa ja saada sillä tavalla näkyvyyttä ja uutta kokemusta.

Minä olen juuri miettinytkin tässä, että olen yrittänyt saada oppilailleni esiintymispaikkaa. Ja se on vaikeaa. Se on vaikeaa edes itselleni, ja minä kuitenkin koen olevani ammttilaulaja ja hyvä ammattiesiintyjä. Ja vaikka ihan sellaista oman musiikinkin esittämistä, mitä haluaisi vain saada esittää vaikka ilmaiseksi, niin sekin on vaikeaa. Saati sitten, kun yrittää ottaa yhteyttä ja sanoa, että minulla on laulunopiskelijoita. Että minä olen muutenkin miettinyt, että onnistuisiko kirjaston kautta. (Mekhane 2017.)

Haluaisin kovasti. En ole tosiaan vain tiennyt, mitä kautta ja miten sen käytännössä saisi alkuun, ja kenen kanssa siitä voisi keskustella. Että minua itseäni houkuttaisi ihan hirveästi pitää vaikka laulusta kiinnostuneille liikkeen kautta omaa lauluääntä etsivää työpajaa improvisaatioharjoitusten kautta. (Mekhane (2017.)

5.5 Alan muutostrendit ja kehitysideal

Alan muutostrendeistä haastateltavilta löytyi paljon sanottavaa, vaikka he kokivatkin, että olisivat mielellään pohtineet kysymystä pitempään.

Tätä olisi hyvä miettiä hetken aikaa, niin voisi tulla enemmänkin. /.../ Jaa-a... Tästä voisi saada paljonkin irti, tästä kysymyksestä. (Waenerberg 2017.)

Waenerberg oli etenkin huomannut muutosta siihen suuntaan, että klassinen musiikki on siirtymässä uudenaikaiseen ympäristöön ja tavoittamassa laajempaa yleisöä. Hän arveli myös, että klassisen musiikin korkeaksi mielletty kynnyks on madaltumassa.

Minun näkemykseni siihen on se, että klassinen musiikki on jalkautumassa ikään kuin ulos konserttisaleista. Ja siihen minä uskon, että vaikuttaa paljon Facebookissa ja YouTubeissa löydettävät videot, missä porukka soittaa vaikka kadulla ja ylipäättään sellaiset inspiroivat videot, missä joku todella virtuoottinen ihminen soittaa vaikka jossain lentokentällä pianoa todella hyvin. Se vie sen pois sieltä, se tekee siitä ikään kuin lähestyttävämmän. Että ehkä juurikin teemana "pois konserttisaleista" – ei pois, vaan myös pois – ja sitten myös se underground-kulttuuri. Olen havainnut, että aika monet muusikot ja musiikin kanssa tekemisissä olevat ovat myös suhteellisen aktiivisia muun underground-kulttuurin kanssa. Että paljon löytyy kiinnostuksia muihin vastaaviin ei-valtavirran trendeihin. Ja just esimerkiksi tämä Bar Ö:n tapaus on siitä aika hyvä esimerkki. Että muusikoista löytyy varmasti paljon kiinnostusta, myöskin sen takia, että se ympäristö on niin erilainen, että se on hirveän mielenkiintoinen esittää siellä. (Waenerberg 2017.)

Waenerbergin mainitsema Bar Ö:n tapahtuma viittaa klassisen musiikin iltoihin kyseisessä baariympäristössä Turussa. Hän oli aikaisemmin haastattelussa kertonut tästä minulle, koska en ollut asiasta kuullut, ja koska se sopi aihepiiriltään hyvin keskusteluun. Bar Ö:ssä on siis järjestetty klassisen musiikin esiintymisiä noin vuoden verran, ja se edustaa jo itsessään tietynlaista muutostrendiä.

Että se on ollut mielenkiintoinen, aika uusi juttu, että klasari kaduille, klasari baareihin... Sellaisiin se sopii yllättävän hyvin, sellaisiin esiintymistiloihin, missä sitä ei ole yleensä esitetty. Ja se on ollut todella mielekästä huomata, että underground-kulttuuri löytyy ikään kuin myös siltä puolelta, että se ei ole se perinteinen kuva siitä, että klassinen musiikki on konserttisalissa frakki päällä esitettyä Mozartia. (Waenerberg 2017.)

Waenerberg pohti myös toiminnan taustalla piilevää tarkoitusta ja tavoitetta, ja näki siinä ratkaisun tulevaisuuden uhkakuville:

Siinä on ehkä sitten isommalla skaalalla mietittynä taustalla paljon se kysymys, että mitä klassisen musiikin on omana skenenään tehtävä, että se ei ikään kuin

jämähdä sinne. Ja jos se on hirveän jämähtänyt kulttuurinen organisaatio, niin sitten se myös pikkuhiljaa vähenee se kiinnostus sitä kohtaan. Nythän se on ollut minun mielestäni nousussa ylipäättään hyvin. /.../ Nuoriakin on alkanut kiinnostaa enemmän ja sitten Turunkin filharmonikkojen yleisömäärät ovat aika hyvät olleet. Siis todella hyvät. (Waenerberg 2017.)

Säveltämisen osalta Waenerberg on huomannut muutosta yhteisöllisempään ja kollektiivisempaan suuntaan.

Säveltämisen trendeistä... Ehkä vaikea sanoa, miten laajasti se tulee tapahtumaan, mutta uskoisin, että Suomessakin tulee enemmän olemaan just kollektiivista säveltämistä jollain lailla. Ja sitten ehkä tähän voi heittää jonkun linkin sosiaaliseen mediaan ja muuta. (Waenerberg 2017.)

Hyvänä toimenpiteenä muutostrendien tuomien haasteiden varalta Waenerberg näki sen, että kirjasto pysyisi ajan tasalla ja tarjoaisi monipuolista, etenkin sosiaalista toimintaa. Myös erilaiset yhteistyövaihtoehdot voisivat olla hyödyksi.

Yksi minun mielestäni aika tärkeä asia, vaikka siitä kollektiivisesta säveltämisestä, kollektiivisesta musiikin tekemisestä – se on jonkin näköinen trendi, vaikka siitä ei tulisi mitään isoa trendiä – niin on aika hyvä, jos kirjasto näyttää olevansa ajassa kiinni ja järjestää jonkin näköisen illan tai ryhmän ehkä. Minä en tiedä miten paljon kirjasto tekee yhteistyötä vaikka työväenopiston kanssa – tai oppilaitosten kanssa – mutta se voisi olla jonkin näköinen mahdollisuus. Tai sitten just näitä lyhyitä illan mittaisia mestarikursseja, missä juuri näytetään, että tässä on minun sävellykseni, vähän soittelee sitä ja kertoo siitä, sitten joku kommentoi sitä julkisesti. Niin sellaisiin asioihin olisi minun mielestäni... niistä voisi saada paljon irti. (Waenerberg 2017.)

Mekhanen päällimmäisenä esiin nostama muutostrendi liittyi musiikin lukutaitoon, kärsivällisyyden puutteeseen, nykypäiväiseen musiikin kuluttamiseen ja vähemmän vaivan periaatteeseen.

Minä huomaan, että sellaista musiikkia, mitä ei löydy helposti ja nopeasti netistä, on vaikea saada ihmiset kuuntelemaan. On vaikea saada ihmiset keskittymään semmoiseen, mitä he eivät saa nopeasti – sitä nopeaa informaatiota. Ja se on minun mielestäni tosi harmi, koska olen esim. puhunut paljon täällä etelä-amerikkalaisesta musiikista ja rytmimusiikista ja afrikkalaisesta rytmimusiikista, ja miten paljon se on vaikuttanut populaarimusiikkiin, miten paljon sen kroppalähtöisen rytmiiikan ja rytmiiikan tuntemisen hyödyntäminen vaikuttaa muusikon fraseeraukseen ja musiikin kuunteluun. Mutta sitten kun just se että – Spotify on hyvä esimerkki, jos kirjoittaa Spotifyhin latin music, niin mitä sinä löydät? Ja joku kun ajattelee, että minä haluan nyt heti kokoelmalevyn, että minä voin mieltä haluanko minä tutustua tähän paremmin, niin sitten kun sanoo, ettei se ole ihan noin yksinkertaista... Mutta se on ehkä se, että hirveän nopeasti. Nopeasti tässä ja nyt. (Mekhane 2017.)

Hyvä esimerkki on vaikka veljeni kaveri, joka sanoi, että hän haluaa oppia soittamaan funk-musiikkia – saksofonisti – ja hän etsi vain sitä funk-musiikkia, mitä kuuluu nyt, eikä tutkinut yhtään, mistä se on lähtöisin. Ja sitten kun hän kysyi minulta, että mitä kautta hän voisi etsiä, sanoin, että mene kirjastoon ja pyydä kirjastossa työntekijältä apua vaikka funk-musiikin... että mistä voi lähteä kuuntelemaan ja näin. Niin sitten hän sanoi, ettei hänellä ole aikaa sellaiseen. (Mekhane 2017.)

Mekhanea itseään tämä harmitti, sillä hän koki muutoksen vievän pois oleellisen osan musiikin kuluttamisen ja löytämisen hienoimmista puolista.

Ja omasta mielestäni siitä menee just se ihana semmoinen tunne – että kun minun mielestäni on niin ihanaa mennä kirjastoon ja kävellä siellä, että minä haluan vaikka afrokuubalaista musiikkia, ja sitten sinä kävelet sinne missä ne ovat ja sitten niin kuin ottaa sieltä jotain, minkä perusteella ne sitten valitsee – kysyy sitten apua tai joskus ihan vaan sen mukaan, että katsoo sitä CD:n kantta ja mitä siellä sisällä lukee, ja kuuntelee useampia. Niin se on minun mielestäni se ihanin prosessi, se löytämisen prosessi, sen sijaan, että sen pitäisi tulla heti, heti kun se ajatus tulee. /.../ Siis se harmittaa, ihan rehellisesti sanottuna se harmittaa. Vaikea sanoa mitään muuta. (Mekhane 2017.)

Kehitysideana Mekhanella oli kuitenkin ehdottaa esim. lisätoimintoa verkkokirjastoympäristöön:

Yksi asia, mitä olen miettinyt, on se, että kun menee sinne Vaski-kirjastojen sivuille vaikka, ja hakee jotain – minä nyt en tiedä, miten tämä mainosjuttu on ja miten kaikki toimii, mutta just se, että tulisi sellainen "huomasin, että etsit tätä tai tykkäsit tästä, tai varasit tämän kirjan, niin saattaisikohan sinua kiinnostaa nämä?". (Mekhane 2017.)

Mekhane koki myös, että asiakaspalvelussa voisi pienillä lisäkysymyksillä ja oma-aloitteisuudella herättää asiakkaan mielenkiintoa ja saada esiin tiedostamattomiakin tarpeita.

Minun mielestäni on ollut ihanaa, kun on hakenut jotain, no viimeksi hain jotain nuotteja ja apua, kun valmistauduin tutkintoon, niin tämä työntekijä kysyi, että okei, huomasin, että sinua kiinnostaa tällainen musiikki, että voisinko auttaa sinua vaikka löytämään jotain live-tallenteita tästä? Niin se ilahdutti minua niin paljon, että sieltä tuli se ehdotus, että etsitäänkö tästä, koska sitten jos vaikka kiireessä etsii, niin ei välttämättä tule ajatelleeksi, että voisi kuunnella vaikka jonkun orkesterin live-tallentia tai jotain. /.../ Niin itse minulle tulee asiakkaana sellainen olo, että ihanaa, että minulle annetaan se mahdollisuus päättää, kiinnostaako minua vai ei, tai että ehdotetaan jotain. (Mekhane 2017.)

5.6 Analyysi ja yhteenveto

Markkinoinnin puute tai sen huono toteutus nousi hyvin monessa teemassa ja palvelussa esiin, mikä on syytä ottaa vakavasti. Se onkin asia, josta voisi olla hyvä lähteä liikkeelle ensimmäisenä – ei kannata ryhtyä suunnittelemaan uusia palvelumalleja ennen kuin jo olemassa olevat palvelut saadaan asiakkaiden tietoisuuteen. Kiinnostuksen puutteesta palveluiden vähäinen käyttö ei ole kiinni, kuten haastatteluistakin kävi ilmi. Waenerberg ja Mekhane olivat vain positiivisesti yllättyneitä niistä palveluista, joista eivät olleet aikaisemmin kuulleet. Markkinoinnilla on myös tärkeä tehtävä palveluiden saavutettavuuden kannalta, mikä on puolestaan yksi laadun kriteereistä. Jos markkinointi epäonnistuu, eikä tieto palvelusta päädy asiakkaille, on tämä lisäksi ilmiselvää resurssien haaskausta.

Viestintä on iso osa kirjastotyötä, mutta markkinointiviestintä on monessa paikassa vielä hakusessa. Pitäisi osata ajatella kirjaston palveluita kaupankäynnin näkökulmasta, vaikka kirjasto onkin voittoa tavoittelematon julkinen organisaatio – palvelut ovat tuotteita, ja ne pitäisi saada myytyä mahdollisimman laajalle asiakaskunnalle (Juntunen & Saarti 2014, 26). Markkinointi ja muunlainen viestintä, kuten tiedottaminen, on myös syytä erottaa toisistaan. Se ei ole palveluiden markkinoimista, jos esim. kirjaston nettisivuilta löytyy monen klikkauksen takaa musiikkiosaston kuvaus, jossa on pintapuolisesti kerrottu tarjolla olevista palveluista. Avainsana markkinoinnin kohdalla voisikin olla aktiivisuus ja asiakkaiden tai potentiaalisen käyttäjäkunnan luo hakeutuminen. Moni kirjasto tuntuu vielä vierastavan kirjastosta ulos jalkautumista, mutta siihen on käytännössä ryhdyttävä, jos asiakkaita halutaan saada myös jatkossa.

On tärkeää tehdä johdonmukainen markkinointisuunnitelma, ja pohtia sen taustalla piileviä asioita. Juuri musiikkikirjastojen kohdalla voisi kiinnittää erityistä huomiota alan visioihin, eli mitä kehityssuuntia on nähtävillä paikallisesti, kansallisesti ja maailmanlaajuisesti (Juntunen & Saarti 2014, 33). Waenerbergin ja Mekhanen mainitsemat musiikkialan muutostrendit ovat hyviä esimerkkejä siitä, miten markkinointia voi lähestyä.

Kokoelmapalveluihin haastateltavat olivat pääasiassa hyvin tyytyväisiä. Waenerbergin oli kyllä ollut vaikea löytää joitain modernin taidemusiikin nuotteja, mutta niiden kohdalla huono saatavuus pätee oikeastaan kaikkialla, ei pelkästään kirjastossa. Tämä saattaa johtua siitä, että kysyntä on aika pientä, eikä aineistoa automaattisesti hankita, ellei joku sitä suoraan pyydä. Mekhane puolestaan löysi moitittavaa lähinnä virheellisten nuottien osalta populaarimusiikin puolella. Syy ei varsinaisesti ole kirjaston, vaan tekijän, mutta

on silti mielenkiintoista, jos kyseisiä virheellisiä nuotteja löytyy Mekhanen mukaan paljon juuri kirjastoista. Silloin voi olla hyvä miettiä uudelleen aineistovalinnan kriteerejä hankinnan osalta – tuorein julkaisu uudesta musiikista ei välttämättä ole laadukkain vaihtoehto.

Naxosin e-palvelut herättivät haastateltavissa suurta mielenkiintoa, mutta juuri markkinoinnin puutteen takia he eivät olleet niistä aiemmin kuulleet tai päässeet niitä kokeilemaan. Sopii tietysti miettiä, miten paljon musiikkikirjastojen kannattaa ylipäänsä tuoda esille tällaisia suoratoistopalveluita, jos ollaan huolissaan siitä, että kirjastossa käy vähemmän asiakkaita ja lainausmäärätkin ovat laskussa. Toisaalta haastateltavat ovat hyvä esimerkki siitä, ettei kokoelmapalveluiden, digitaalisten palveluiden tai oheispalveluiden tarvitse sulkea toisiaan pois.

Tietopalvelun kohdistamista myös muihin musiikkiin ja musiikkialalla työskentelyyn liittyviin tiedontarpeisiin ja tiedonhakukysymyksiin on aiheellista harkita. Musiikin parissa työskenteleville tulee vastaan paljon erilaisia haasteita ja kysymyksiä, joissa tarvitaan apua. On tietysti ihmisestä kiinni, lähteekö niitä oma-aloitteisesti esimerkiksi netin puolelta selvittämään, mutta niille, jotka kaipaavat tietopalveluasiantuntijan apua, olisi se mahdollisuus hyvä tarjota. Jos kirjasto on huolestunut resursseista, voi vinkkejä saada esimerkiksi Helsingissä toimivan Arkkitehtuurimuseon kirjastosta. Siellä on tarjolla ilmainen tietopalvelu, mutta samalla myös sellainen käytäntö, että laajemmat, yli puolen tunnin tiedonhaut ovat maksullisia (Arkkitehtuurimuseo 2017). Se ei vie mitään pois peruspalvelusta, mutta tarjoaa lisäavun niille, jotka sitä todella tarvitsevat.

Tietopalvelussa kannattaa miettiä myös kontakteja muihin kirjastoihin. Musiikkiosastojen asiakkaat kyselevät usein esim. tekijänoikeusasioista, ja aihe on viime aikoina ollut muutenkin hyvin ajankohtainen Googlen vedettyä marraskuun 2017 lopulla pois massiivisen määrän musiikkisisältöjä Suomen YouTubesta Teoston ja Googlen välisten pitkittyneiden sopimusneuvotteluiden seurauksena (Teosto 2017). Harva kuitenkaan tietää, että aihepiirin ympäriltä löytyy oma erikoiskirjastonsa, Tekijänoikeuden tietokeskus, jota ylläpitää Tekijänoikeusinstituutti. Se on kaikille avoin, mutta asiakkaita kehoitetaan tutustumaan ensin kirjaston valikoimaan verkossa ja sopimaan vierailusta etukäteen. (Teosto 2015.) Koska Tekijänoikeuden tietokeskus on monelle vieras, olisi kätevää, jos musiikkiosasto pystyisi selvittämään tiedonhakukysymystä yhdessä asiakkaan kanssa tai haastavissa tapauksissa ohjaamaan hänet suoraan erikoiskirjastoon.

Myös musiikkivalmennus edustaa tietynlaista tietopalvelua, ja kiinnostus sitä kohtaan on ilmeinen. Mekhanella oli lisäksi näkemystä asiasta opettajan näkökulmasta, joten musiikkiosastojen kannattaa tutkia erilaisia yhteistyömahdollisuuksia myös kirjaston ulkopuolisten toimijoiden, kuten opettajien ja oppilaitosten kanssa.

Laitteiden ja oheispalveluiden osalta haastateltavat suhtautuivat kyllä myönteisesti esim. nuotinnusohjelmien käyttöönottoon kirjastoissa, mutta heillä itsellään ei ollut huutavaa tarvetta niille. Tällaiset ohjelmat ovatkin hyvin kalliita, ja kirjaston budjetit ovat tiukkoja, joten lisenssejä ei todennäköisesti kannata lähteä hankkimaan, ellei ole varmuutta niiden kysynnästä. Tämä on toisaalta asia, mitä voisi hyvin tiedustella esim. kyselyjen avulla. Samalla kannattaisi hyödyntää tilaisuutta ja kysyä, onko tarvetta muille musiikkilaitteille, kuten äänittimille tai mikrofoneille.

Muutostrendeistä yksi havaittu suuntaus oli klassisen musiikin jalkautuminen ulos konserttisaleista. Tämä on suhteellisen positiivinen trendi, jossa piilee paljon mahdollisuuksia musiikkikirjastonkin osalta. Koska väestön ikääntyminen näkyy kaikkialla, on huojentavaa huomata, että myös nuoret ovat alkaneet kiinnostua klassisesta musiikista enemmän. Underground-kulttuurilla voidaan puolestaan haastaa niitä ennakkoluuloja, mitä ihmisillä on esim. taidemusiikista. Myös Waenerbergin mainitsemat Facebook- ja YouTube-videot kuvastavat hyvin nykypäivää ja sitä, miten vaikuttava työkalu ja viestintäkanava sosiaalinen media voi olla.

Musiikkikirjastojen olisikin tärkeä panostaa myös sosiaaliseen mediaan ja tehdä sitä varten oma viestintäsuunnitelmansa. Uusia ideoita somenäkyvyyteen voi saada esim. Turun filharmonisen orkesterin tammikuun 2018 Some Seat -konsertista, jossa otetaan soimettajat aktiivisesti mukaan antamalla heille mahdollisuus jakaa konserttikokemustaan reaaliajassa Twitterissä ja muussa sosiaalisessa mediassa (Turun kaupunki 2017). Konserttiin saa lisäksi alennusta näyttämällä paikan päällä kulttuurikorttia. Eduilla varustetun kulttuurikorttiominaisuuden saa liitettävä maksutta mihin tahansa Vaski-kirjastokorttiin.

Turun kaupunginkirjastossa jo muutamana vuonna järjestetyn Kaamos-tapahtuman taustalla on ehkä samanlaista pyrkimystä, kuin mitä Waenerberg näki Bar Ö:n klassisen musiikin illoissa. Niillä pystytään muuttamaan ihmisten käsitystä organisaatiosta tai asiasta, joka on vaarassa jämähtää paikalleen. Tässä tapauksessa kyse on kirjastosta. Kaamos-tapahtumapäivänä kirjasto on auki aina puoleenyöhön asti ja ympäri taloa on tarjolla erilaista toimintaa. Myös musiikkiosastolla on omaa ohjelmaa ja vuoden 2017 tapahtumassa esiintymässä nähtiin mm. Kim Kärki ja Ismo Alanko (Pelttari 2017a). Juuri

erilaiset tapahtumat kuten Kaamos ja Taiteiden yö ovat hyvä keino saada paikalle myös sellaisia ihmisiä, jotka eivät yleensä kirjastoa käytä. Jos heidät saa kerrankin innostumaan jostakin asiasta, voi heistä myöhemmin muodostua asiakkaita.

Waenerberg puhui lisäksi musiikin yhteisöllisyydestä ja esim. kollektiivisesta säveltämisestä. Musiikkikirjasto voisi tarttua tähän hyvinvoinnin edistämisen näkökulmasta, esim. yksinäisyyden tai syrjäytymisen ehkäisemiseksi. Musiikkiterapian mukaan ottamiseen ei ole mahdoton ajatus. Konkreettisesti nämä voisivat näkyä kirjastossa vaikka työpajatoimintana, keskusteluryhminä tai musiikinkuuntelupiireinä.

Mekhanen esille nostama muutostrendi musiikin lukutaidosta, kärsivällisyyden puutteesta ja nykypäiväisestä musiikin kulutuksesta kuulostaa hyvin todenmukaiselta ja ajankohtaiselta, kun rinnastaa sen lukutaitoon ja siitä käytävään keskusteluun. Elämme aikakautta, jossa netti ja mobiililaitteet ovat arkipäivää ja syvälinen sisältöjen omaksuminen on siirtynyt selailemisen ja silmäilemisen suuntaan. On siis perusteltua olettaa, että sama pätee musiikissa. Kyse ei ole vain pienestä ongelmasta, eikä asia tule korjaantumaan hetkessä – puhumattakaan siitä, voiko asiaa ylipäänsä korjata, jos kyse on täydellisestä ajattelu- ja toimintatapojen muutoksesta. Aiheen ajankohtaisuudesta kertoo myös hiljattain käyty keskustelu suomalaisten koulujen puutteellisesta musiikinopetuksesta. Esimerkiksi musiikinlehtori Matti Sariola on todennut Ylen haastattelussa, että kaikki tänne ja heti -kulttuuri on vahvasti läsnä ja vaikuttaa oleellisesti myös musiikinopetukseen sekä oppilaiden ja opettajien motivaatioon (Ronkainen 2017).

Vähimmän vaivan periaate on nähtävissä myös käytännön kirjastotyössä. Kun Turussa luovuttiin varausmaksuista, alkoivat asiakkaat varata aineistoa oikein toden teolla. Tämä osoittaa, että palvelulle on kysyntää, mutta ongelmaksi se muodostuu silloin, kun varaus tehdään hyllyssä olevaan aineistoon ja varaukset noudetaan lisäksi samasta yksiköstä. Pahimmillaan tämä vaikuttaa esim. musiikkikirjastoon siten, etteivät asiakkaat enää käy fyysisesti musiikkiosastolla. Paitsi että kävijämäärät laskevat, myös itse lainaaminen vähenee, jos asiakas noutaa vain varaamansa aineiston, eikä tutustu lainkaan hyllyjen läheisyydessä olevaan materiaaliin, palautuksiin tai uutuuksiin.

Ratkaisuna tai ainakin lievityksenä edellä mainittuun muutostrendiin voisi kuitenkin olla monilukutaidon, medialukutaidon ja musiikin lukutaidon opettaminen oppilaitoksissa, harrastuspaikoissa ja kirjastoissa. Tampereen Metson kirjastossa toteutetut musiikki-

vinkkaustapahtumat yhteistyössä eri toimialojen välillä on hyvä esimerkki siitä, miten toimintaa voi lähestyä. Myös musiikkivalmennus on oiva tapa opetella musiikin kuunteluun ja ymmärtämiseen vaativaa keskittymistä ja kärsivällisyyttä.

Viimeisimpänä, muttei vähäisimpänä, musiikkikirjastojen tulisi seurata aktiivisesti musiikkialan kehitystä ja tulevia trendejä. Hyviä kanavia ovat esim. musiikkikirjastoyhdistykset ja -seurat sekä musiikkialan yritystapahtuma Slush Music, jossa on tarjolla mm. luentoja, keskustelupaneeleita, yritys- ja palveluesittelyitä, työpajoja ja verkostoitumista (Slush Music 2017).

6 POHDINTA

Koen pääasiassa täyttäneeni opinnäytetyöni tavoitteet melko hyvin. Teoriapohjasta löytyi monia musiikkikirjastojen käyttöön soveltuvia kehittämistyön lähestymistapoja ja menetelmiä, ja tunnistin niistä muutamia myös teemahaastatteluita analysoitaessa. Benchmarking-osuus jäi kuitenkin melkoiseksi pintaraapaisuksi, koska en päässyt kärsiksi kunnollisiin lähteisiin. Oli myös vaikea lähteä tekemään vertailua, koska monessa tapauksessa hyville konsepteille ei löytynyt vastaavanlaisia palvelumalleja, joita olisi voinut lähteä konkreettisesti kehittämään benchmarkingin pohjalta. Toisaalta sain aika hyvän katsauksen siitä, mitä kaikkea musiikkikirjastoissa on mahdollista tarjota, ja löysin useita menestystarinoita, joista on hyvä ottaa mallia. Myös suomalaisten ja ulkomaalaisten musiikkikirjastojen väliset erot, kuten e-palveluiden ja sosiaalisuuden korostuminen ulkomailla sekä musiikkikirjastojen omatoimisuus ja pitkälle kehittynyt tietopalvelu Suomessa, olivat tärkeitä huomioita toiminnan kehittämisen näkökulmasta.

Kehittämistyön lähestymistavoista mm. tapaustutkimukset ja innovointi ovat varteen otettavia vaihtoehtoja. Myös ennakkoinnista on paljon hyötyä musiikkikirjastojen kannalta, koska elämme musiikin kulutuksen suhteen suurta muutoksen aikaa. Kehittämistyön menetelmistä kyselyt ja haastattelututkimukset ovat ehkä kirjastoille tehokkain tapa kartoittaa asiakastarpeita ja -toiveita. Ns. tavalliset kaduntallaajat on ehkä helpoin tavoittaa asiakastytyväisyyskyselyillä, mutta haastattelut voisivat tulla kyseeseen silloin, kun lähdetään suunnittelemaan palvelua jollekin tietylle kohderyhmälle tai kun halutaan saada tietoa ja palautetta esim. joltain asiantuntijalta, sidosryhmältä tai yhteistyökumppanilta. Itse toteuttamani teemahaastattelut ovat tästä hyvä esimerkki. Näiden lisäksi kannattaa suunnata katse yhteisöllisiin ideointimenetelmiin, kuten aivoriikkiin, jotta todella saadaan käyttäjien ja sidosryhmien äänet kuulluksi.

Taustaselvityksestä kävi ilmi, että musiikkikirjastoilla ja -osastoilla on jo tällä hetkellä paljon monipuolisia palveluita, joissa on potentiaalia. Niiden kehittäminen olisi arvokasta. Palvelutarjonta on kuitenkin Suomessa aika hajanaista kirjastojen vaihtelevien resursien takia. Siksi olisi tärkeää tehdä tarvekartoitus kunkin kirjaston asiakaskunnasta erikseen. Asiakkaiden mielipiteet ja palaute ovat tärkeitä, ja uudet palvelut tai toimintamallit tulisi aina testata käytännössä ennen niiden käyttöön ottamista. On ajan ja rahan tuhlausta kehittää uutta palvelua, jos kukaan ei sellaista halua. Tällaisessa tapauksessa kannattaa panostaa jo olemassa olevien palvelujen kehittämiseen.

Musiikkikirjastoilla olisi hyvä olla jokin yhtenäinen linja tai toimintasuunnitelma, mutta toisaalta myös profiloitumisessa ja erikoistumisessa on omat etunsa. Benchmarkingissa tulikin vastaan muutama uniikki konsepti, kuten Metso Live ja musiikkivalmennus, jotka ovat tulleet suosituiksi ehkä juuri siksi, ettei vastaavanlaista toimintaa ole missään muualla. Tärkeintä tietysti olisi, että jokaisesta musiikkikirjastosta löytyisi laadukkaat ja hyvässä käytössä olevat palvelut, olivat ne sitten ainutlaatuisia tai jo olemassa oleviin malleihin perustuvia.

Alkuperäisenä tarkoitukseni oli haastatella kolmea eri musiikkialan toimijaa – säveltäjää, soitonopettajaa ja musiikkiterapeuttia – mutta tämä ei onnistunut aikapulan ja vaikeasti tavoitettavien henkilöiden takia. Kaksi haastattelua riitti mielestäni tätä opinnäytetyötä varten, mutta jatkotutkimuksessa tai esim. kirjaston toimesta tehdyssä asiakastarvekartoituksessa olisi luonnollisesti hyvä haastatella useampia henkilöitä. Joka tapauksessa tärkeintä on haastateltavien kokemus ja asiantuntijuus sekä hyvät haastattelukykyt, eikä niinkään haastateltavien määrä. Kun vielä haastatellaan mahdollisimman eritaustaisia ihmisiä, saadaan laajaa näkemystä erilaisista asiakastarpeista, mutta toisaalta myös luotettavaa tietoa siitä, mitkä asiat ovat yhteisiä kaikille eri ammateista ja taustoista huolimatta.

Toteuttamieni teemahaastattelujen tuloksista erityisesti muutostrendit ja haastateltavien ehdottamat palveluideat ja toimintamallit olivat hyödyllisiä. Muutostrendeissä esille nousivat etenkin klassisen musiikin toimintaympäristön muuttuminen, musiikin yhteisöllisyys ja kollektiivisuus sekä nykypäiväinen musiikin kulutus ja musiikin lukutaito. Haastateluista kävi lisäksi ilmi, että musiikkikirjastopalveluiden markkinoinnissa on vielä paljon parantamisen varaa.

On muistettava, että siinä missä vaihtoehtoiset palvelut tuovat uusia mahdollisuuksia kirjastoihin, niissä piilee myös omat riskinsä. Esimerkiksi musiikkikirjastojen e-palvelut ovat tulleet jo muutamassa vuodessa varsin monipuolisiksi ja kattaviksi, mutta toisaalta ne vievät asiakkaita pois itse kirjastosta. Musiikkiosastoilla käy myös paljon sellaisia asiakkaita, jotka tulevat nimenomaan kokoelman ja aineiston vuoksi, eivätkä kaipaa kirjastoon tapahtumia tai työpajoja. Palveluita kehittäessä on siis aina otettava huomioon molemmat näkökulmat. Uusien ja vanhojen palveluiden ei kuitenkaan tarvitse sulkea toisiaan pois. Monipuoliset palvelut päinvastoin rikastavat toimintaa ja tarjoavat jokaiselle jotakin, mikä onkin kirjaston perustehtävä.

Etenkin musiikkikirjastojen kehittämistyössä on tärkeää oppia ymmärtämään asiakkaiden muuttuneet ajattelu- ja toimintatavat. Esimerkiksi musiikin kuluttaminen on muuttunut niin olennaisesti, että on turha edes ihmetellä, miksi CD-levyjä lainataan vuosi vuodelta vähemmän. Toimiva ratkaisu voisi kuitenkin olla erilaisten palvelujen yhdisteleminen. Esimerkiksi musiikkivalmennuksesta ollaan hyvin kiinnostuneita, koska siihen sisältyy kokoelmapalvelu, tietopalvelu, musiikin kuuntelu sekä ihmisten välinen vuorovaikutus.

Musiikkikirjaston yhteistyö eri toimijoiden, kuten musiikkialan ammattilaisten ja erilaisten oppilaitosten kanssa on osoittautunut varsin hedelmälliseksi, ja sitä tulisi lisätä jatkossa. Sen myötä on mahdollista kehittää musiikkipalveluita, mutta toisaalta myös saattaa niitä laajempaan tietoisuuteen. Toteuttamani teemahaastattelut ovat tästä hyvä esimerkki, koska niistä todella muodostui keskusteluita, missä haastateltavat paitsi jakoivat omia mielipiteitään ja ideoitaan myös kyselivät kiinnostuneina uusista palveluista, ilmiöistä ja yhteistyömahdollisuuksista, jotka olivat heille vieraampia. Sain myös sellaisen kuvan, että keskusteleminen helpotti heidän oloaan. Tiedyt asiat olivat pyörineet heidän pänsään jo pidempään, mutta he eivät olleet sitä ennen päässeet niitä kaikkia jakamaan.

Koska keskustelemiselle ja vertaistuelle selvästi on tarvetta, voisi Suomessa harkita taustaselvityksessäni vastaan tulleita malleja ulkomailta, joissa musiikkikirjasto järjestää säännöllistä keskustelutoimintaa ja musiikinkuuntelupiirejä asiasta kiinnostuneille. Niillä saisi paitsi luotua yhteenkuuluvuuden tunnetta ja tyydytettyä keskustelemisen tarvetta myös sovellettua innovointia ja yhteisöllisiä ideointimenetelmiä kehittämistyön ominaisuudessa. Toimintaan olisi kuitenkin matalampi kynnys osallistua ns. viralliseen kehittämis-yhteistyöhön verrattuna. Innovaatioille on lisäksi ominaista, että ne syntyvät juuri arkipäiväisistä keskusteluista ja kun ajatukset kohtaavat eritaustaisten ihmisten välillä.

LÄHTEET

- Arkkitehtuurimuseo 2017. Tietopalvelu. Viitattu 28.10.2017 www.mfa.fi/tietopalvelu.
- Bibzoom 2017. Status for Bibzoom i 2016. Viitattu 1.12.2017 <https://bibzoom.dk/musikartikler/status-bibzoom-i-2016-0>.
- BibZoom.dk 2017. Wikipedia. Viitattu 1.12.2017 <https://da.wikipedia.org/wiki/BibZoom.dk>.
- Brooklyn Public Library 2017. Campfire Conversations: Memory & Remembering. Viitattu 2.12.2017 <https://www.bklynlibrary.org/calendar/campfire-conversations-prospect-park-lefferts-120217>.
- Dovey, R. 2015. 'Spotify for Libraries': Public Libraries Edge Toward Music Streaming Services. KQED Arts. Viitattu 1.12.2017 <https://www.kqed.org/arts/2015/09/26/spotify-libraries-music-streaming/>.
- Freegal 2017. FAQs. Viitattu 1.12.2017 <https://www.freegalmusic.com/questions>.
- Hangan kaupunki 2017. Musiikki. Viitattu 1.12.2017 <https://www.hanko.fi/palvelut/kirjasto/musiikki>.
- Hernon, P. & Altman, E. 2010. Assessing Service Quality. Satisfying the Expectations of Library Customers. 2. painos. Chicago: American Library Association.
- Hoopla 2017. Etusivu. Viitattu 1.12.2017 <https://www.hoopladigital.com/>.
- IMSLP Petrucci Library 2017. IMSLP: FAQ. Viitattu 28.10.2017 <http://imslp.org/wiki/IMSLP:FAQ>.
- Juntunen, A. & Saarti, J. 2014. Ulos kirjastosta. Kirjastojen markkinointiviestintä. Helsinki: BTJ Finland Oy.
- Jyväskylän ammattikorkeakoulu 2017. Musiikkikampuksen kirjasto. Viitattu 11.1.2017 <https://www.jamk.fi/fi/Palvelut/kirjasto/Yhteystiedot/Musiikkikampuksen-kirjasto/>.
- Kirjastot.fi 2017. Tapahtumapankki. Viitattu 1.12.2017 <https://www.kirjastot.fi/tapahtumapankki>.
- Koivisto, J. & Rikkilä, J. 2014. Metso LIVE – yhden kirjastokonseptin tarina. Blogikirjoitus. Viitattu 1.12.2017 <http://musiikkikuuluukaikille.musiikkikirjastot.fi/2014/09/30/metso-live-yhden-kirjastokonseptin-tarina/#.WiRDnUxuKUK>.
- Lewis Music Library 2014. Activities. Viitattu 1.12.2017 <https://libraries.mit.edu/wp-content/uploads/2014/03/activities.pdf>.
- Lovio, M. & Tiihonen, V. 2005. Kirjaston asiakaspalvelu. Helsinki: BTJ Kirjastopalvelu Oy.
- Malaska, P. 2013. Tulevaisuustietoisuudesta ja tulevaisuudesta tietämisestä: Tulevaisuus mielenkiinnon kohteena. Teoksessa Kuusi, O.; Bergman, T. & Salminen, H. (toim.) 2013. Miksi tutkimme tulevaisuuksia? 3. uudistettu painos. Helsinki: Tulevaisuuden tutkimuksen seura ry, 14–29.
- Music Therapy Day 2017a. Czech Republic. Viitattu 25.11.2017 <http://www.musictherapyday.com/activities/33-czech-republic>.
- Music Therapy Day 2017b. Estonia. Viitattu 25.11.2017 www.musictherapyday.com/activities/36-estonia.

- Musiikkikirjastot.fi 2017a. Naxos Music Library. Viitattu 1.12.2017 <http://www.musiikkikirjastot.fi/kuuntele-musiikkia/naxos-music-library/>.
- Musiikkikirjastot.fi 2017b. Rockway – soitonopetuksen verkkokursseja kirjastosta. Viitattu 1.12.2017 <http://www.musiikkikirjastot.fi/rockway/>.
- Musiikkikirjastot.fi 2017c. Soitinlainaus. Viitattu 1.12.2017 <http://www.musiikkikirjastot.fi/musiikki-palvelut/soitinlainaus/>.
- Musiikkikirjastot.fi 2017d. Äänitysstudiot kirjastoissa. Viitattu 1.12.2017 <http://www.musiikkikirjastot.fi/aanitysstudiot-kirjastoissa/>.
- Ojasalo, A.; Moilanen, T. & Ritalahti, J. 2009. Kehittämistyön menetelmät. Uudenlaista osaamista liiketoimintaan. Helsinki: WSOYpro Oy.
- Ottawa Public Library 2017. ArtistWorks. Viitattu 1.12.2017 <https://www.rbdigital.com/ottawaon/service/artistworks>.
- Pedersen, C. 2007. Branding the Music Library in the mud of the Roskilde Festival. Scandinavian Library Quarterly Vol. 40, No. 4. Viitattu 1.12.2017 <http://slq.nu/?article=denmark-branding-the-music-library-in-the-mud-of-the-roskilde-festival>.
- Pelttari, T. 2014. Spotifysta puuttuvat levyt. Blogikirjoitus. Viitattu 30.11.2017 <http://musiikkiluukuille.musiikkikirjastot.fi/2014/10/28/spotifysta-puuttuvat-levyt/#.WiAhfUxuKUK>.
- Pelttari, T. 2017a. Kaamos 2017 – Turun pääkirjasto 10.11. Blogikirjoitus. Viitattu 3.11.2017 www.musiikkikirjastot.fi/kaamos-2017-turun-paakirjasto-10-11/.
- Pelttari, T. 2017b. Kirjastolevy julkaistaan 8.2. – saatavana vain kirjastoista. Viitattu 1.12.2017 www.musiikkikirjastot.fi/kirjastolevy-julkaistaan-8-2-saatavana-vain-kirjastoista/.
- Powell River Public Library 2017. Rock and Read: A teen book and music club. Viitattu 1.12.2017 <https://prpl.ca/event/rock-and-read-a-teen-book-and-music-club/>.
- Ronkainen, A. 2017. Pitkän linjan ammattilainen kertoo, mikä suomalaisessa musiikinopetuksessa mättää: "Omaan työhön on uskottava, muuten on parempi lopettaa". Yle uutiset. Viitattu 3.12.2017 <https://yle.fi/uutiset/3-9959907>.
- Seekonk Public Library 2017. Music Listening Group Pioneering Sounds. Viitattu 1.12.2017 <http://www.seekonkpl.org/music-listening-group/>.
- Slush Music 2017. Bridging Music and Tech. Viitattu 1.12.2017 <http://music.slush.org/what-is-slush-music/>.
- Soininen, I. 2016. Musiikkivalmennusta Espoossa ja Helsingissä. Helmet. Viitattu 11.1.2017 [www.helmet.fi/fi-FI/Musiikki/Palvelut_musiikkiosastoilla/Musiikkivalmennusta_Espoossa_ja_Helsingi\(63662\)](http://www.helmet.fi/fi-FI/Musiikki/Palvelut_musiikkiosastoilla/Musiikkivalmennusta_Espoossa_ja_Helsingi(63662)).
- Tastula, L. & Rikkilä, J. 2014. Musiikkivinkkausta viidesluokkalaisille Tampereen Metson musiikkiosastolla. Blogikirjoitus. Viitattu 16.1.2017 <http://www.musiikkikirjastot.fi/musiikkivinkkausta-viidesluokkalaisille-tampereen-metson-musiikkiosastolla/>.
- Teosto 2015. Kiinnostaako tekijänoikeus? Erikoiskirjasto on palveluksessasi. Teostory. Viitattu 30.11.2017 <https://www.teosto.fi/teostory/kiinnostaako-tekijanoikeus-erikoiskirjasto-palveluksessasi>.
- Teosto 2017. Kysymyksiä ja vastauksia: musiikkisisältöjen poisvedot YouTubesta. Viitattu 30.11.2017 <https://www.teosto.fi/teosto/artikkelit/poisvedot-youtubesta>.

The British Library 2017. Free Discovery and 1-2-1 sessions: 2017-2018. Viitattu 1.12.2017 <https://www.bl.uk/help/free-discovery-and-1-2-1-sessions>.

The Seattle Public Library 2017. Playback: Local Music Collection. Viitattu 1.12.2017 <http://www.spl.org/library-collection/books-movies-and-music/playback>.

Toronto Public Library 2017. Borrow a Musical Instrument. Viitattu 1.12.2017 <http://www.toronto-publiclibrary.ca/services/borrow-a-musical-instrument.jsp>.

Turun kaupunki 2017. Edullisesti somettamaan! Viitattu 1.12.2017 https://www.turku.fi/uutinen/2017-11-30_edullisesti-somettamaan.

Teemahaastattelurunko

1. Kirjastonkäyttö ja musiikkialalla työskentely

- Kuvaile kirjastonkäyttöäsi sekä vapaa-ajalla että työhön liittyen. Suositteletko koskaan musiikkikirjastopalveluita muille (esim. opettaja oppilaalle)?
- Kuvaile musiikkialalla työskentelyä. Mikä omassa työssäsi on haastavaa? Onko tullut vastaan tilanteita, joissa olisit tarvinnut apua? Miten kirjasto voisi näissä tapauksissa olla avuksi?

2. Kirjaston kokoelmapalvelut ja digitaaliset palvelut

- Oletko tyytyväinen musiikkikirjastojen kokoelmapalveluihin? Miksi, miksi ei?
- Mitä tiedät musiikkikirjastojen e-palveluista? (anna tarvittaessa esimerkkejä Naxosin palveluista, e-lehdistä ja soitonopetusvideoista) Mille sinulla olisi tarvetta ja kiinnostusta?

3. Kirjaston tietopalvelu

- Millaisissa tilanteissa käytät kirjaston tietopalveluja? Silloin kun et käytä, mitä kautta lähdet etsimään tarvittavaa tietoa?
- Jos laajennetaan käsitettä tietopalvelu, mitä muita tiedontarpeita sinulla olisi musiikkiin ja musiikkialalla työskentelyyn liittyen? (anna tarvittaessa esimerkkejä, kuten tekijänoikeusasiat, työllistymiskanavat ym.) Millaisena kokisit tämän tyyppisen tietopalvelun kirjastossa?

4. Kirjaston laitteet, tilat, oheispalvelut ja tapahtumatuotanto

- Mitä tiedät musiikkikirjastojen tarjoamista laitteista (esim. tietokoneet, musiikinkuuntelulaitteet, kuulokkeet, sähköpiano, soittimet), tiloista (esim. soittohuone, esiintymistilat, studiot), oheispalveluista (esim. digitointi), kirjastoammattilaisten palveluista (esim. musiikkivalmennus) ja tapahtumatuotannosta (esim. konsertit, työpajat, luennot, musiikinkuuntelupiirit)? Hyödynnätkö niitä? Miksi, miksi ei? Mille mulle sinulle olisi tarvetta tai kiinnostusta?
- Millä tavoin voisit ja haluaisit saada näkyvyyttä kirjastossa? (esim. ilmoitustaulu, työpajat ja luennot)
- Miten kirjasto voisi toimia verkostoitumiskanavana musiikin ammattilaisten välillä? (esim. ammattitovereihin tai muihin musiikkialan toimijoihin tutustuminen, vertaistuki, potentiaaliset asiakkaat ja eri yhteistyötahot) Minkälaisesta yhteistyöstä sinulle olisi hyötyä?

5. Alan muutostrendit ja kehitysideat

- Mitkä ovat mielestäsi alasi muutostrendit ja mitä näistä olet kohdannut konkreettisesti omassa työssäsi?
- Mitä toimia kirjasto voisi näiden suhteen tehdä tai miten kirjasto voisi kääntää mahdolliset haasteet eduksi?